

Četvrtak, 30. maj 2002.

Svedok Žozef Omer Mišel Mezonev

Svedok Drita Emini

Svedok Biljal Avdiju

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio sudu

Početak 9.00 h

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Rajnefeld.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, časni Sude. Kao što možete da vidite, general Mezonev (Maisonneuve) je bio u mogućnosti da reorganizuje svoj raspored kako bi izašao u susret potrebama Suda i moći će da nastavi sa svedočenjem. To je učinjeno na osnovu indikacija časnog Suda da ima još sat i po vremena za ostatak unakrsnog ispitivanja. On zaista ima veoma ispunjen raspored. Međutim, bez obzira na to, let je zakazan za sutra rano popodne.

SUDIJA MEJ: U redu. Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakve su vaše informacije kao funkcionera misije s obzirom na situaciju u Račku (Recak) pre incidenta 15. januara o kojem vi govorite?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Nama je rečeno, tačnije, moji verifikatori su znali da je selo Račak vrlo slabo branjeno, da ima nekoliko izviđača, ali da nije bilo nikakve jake koncentracije OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema podacima koji su sadržani u materijalima koje daje druga strana, brojno stanje ljudi naoružanih, kako oni kažu vojnika, na tom području se kretalo od

dve brigade od hiljadu ljudi, a u čitavoj zoni oko 1.400 ljudi. Jeste imali te podatke? Da li ste imali te podatke?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da su ti podaci o vojnoj situaciji dati OEBS-u i da je Voker (Walker) imao sastanak u 13.00 sati u Petrovu (Petrove) sa komandantima OVK?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Kao što sam juče pomenuo, znao sam da je gospodin Voker bio na nekom sastanku. Ali nisam znao da su mu dali neke cifre. Međutim, pošto se radi o 16. januaru, to nam u svakom slučaju u to vreme ne bi pomoglo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste imali prilike, kad ste posetili Račak, da se upoznate sa svim tim njihovim objektima, bunkerima, rovovima, mitraljeskim gnezdima oko Račka, iznad Račka, koji su rađeni već početkom decembra 1998. godine, prema podacima kojima raspolažemo?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ja sam posetio Račak 16. ali ne i pre 16, tako da nisam posetio nijedan deo Račka pre tog dana. 16. sam otišao u onaj deo koji se zove jaruga. Video sam da su rađeni neki zemljani radovi u jednom delu iznad tog korita potoka ili jaruge, tako da nisam ništa detaljno znao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ranije kad ste bili vi ništa od toga niste videli, a tek 16. ste videli nešto od toga što je bilo u Račku. A da li znate da je komandant jedinice u Račku bio Afet Biljali (Afet Bilalli). Da li ste ga upoznali?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste išta znali o tome da su do početka januara 1999. godine iskopani bunker i rovovi, i da je počelo kopanje slične odbrane u drugim krajevima, da su kopali i civili i pripadnici OVK? Da li ste znali nešto o tim aktivnostima?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je kasnije ili u to vreme, ili najmanje kasnije, bilo poznato to što su oni kasnije dali kao informacije da su vojnicima razdelili automatsko oružje, minobacače, mitraljeze kalibra 7,9 i 12,7 milimetara top, dva minobacača 60 milimetara? To se sve nalazi u podacima. Da li vam je sve to poznato?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Meni je srpska policija rekla na jednom sastanku 17. tačnije 16, zapravo su mi i pokazali jedan mitraljez kalibra 12,7 milimetara, kao i jedan minobacač i jednu lanser granatu od 40 milimetara, koji su navodno poticali iz tog kraja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne govorim o podacima naše policije, već govorim i nabrojao sam malopre podatke koje su oni izneli, koje je druga strana iznela u materijalu šta je bilo podeljeno. Dakle, vi ništa o tome ne znate niti ste znali u to vreme, kasnije saznali? A da li znate gde je selo Rance (Rance)?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U neposrednoj blizini Račka.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Kako ste rekli da se zove, Rance?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rance. A da li znate gde je bilo sedište te njihove takozvane 161. brigade?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne znam. To je bilo izvan moje zone odgovornosti, tako da nisam nikad održavao nikakve sastanke niti sam imao razloga da idem u Račak pre toga dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li ste saznali da je odatle gde je bio i štab i sedište 161. brigade u blizini Račka u stvari napravljen kontranapad i da su popodne ponovo zauzeli Račak?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali kad ste prikupili sve ove elemente koje su imali vaši verifikatori ovog regionalnog centra koji ne pripadaju vama, ali ste vi ta tri dana, kako ste rekli, o njima

brinuli, dobili te informacije o rovovima, bunkerima, broju vojnika, prisustvu u Račku i tako dalje. Kad ste dobili te podatke?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ja ih nisam dobio, mora biti da su otišli u drugi regionalni centar, jer kada se operacija završila 17. i kada je istražni sudija došla, ja sam se vratio u svoj regionalni centar. Ja sam se vratio u svoj regionalni centar, ja sam imao svoj sopstveni region da pokrивam. Posle tog dana nisam imao nikakve informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad, pošto ste vi vojnik, stručnjak, kad imate u vidu, dakle, rovove, bunkere, mitraljeska gnezda, podatke o kojima oni govore, ne policija naša nego oni, od 1.000 do 1.400 vojnika u tom delu, da li smatrate da su to bile tako beznačajne snage koje nisu ugrožavale ni teritoriju, ni stanovništvo, ni policiju, ni vojsku, ni bilo koga na tom području?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ako je zaista bilo 1.400 vojnika, to nije zanemarljiv broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, ako imate u vidu i ono što smo juče govorili, da su oni u bunkeru imali vojnike koji su otvorili vatru čim se policija pojavila, prvo kao upozorenje vojnicima u Račku, kako oni kažu, a onda na samu policiju, šta je u tom slučaju po vama proporcionalna primena sile ako se deluje na bun-kere, mitraljeska gnezda, rovove i tako dalje?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To su pitanja koja zahtevaju određenu špekulaciju nagađanja. Ne znam da li mogu da odgovorim.

SUDIJA MEJ: Možete se potruditi koliko umete.

SVEDOK MEZONEV: Kako je tačno pitanje? Ako neko puca na policiju i ako oni žele da uđu i da istraže taj slučaj, kakva je reakcija umesna, je li to vaše pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad je policija ušla u Račak, to se videlo i na trakama, nije bilo nikakvog napada, ona je ulazila u

Račak kad je na nju otvarana vatra. Imate bunker, mitraljeska gnězda, imate rovove po njihovoj izjavi samo u račkoj jedinici 1.400 vojnika, u tri sela se vodi borba okolo, to ste znali. Je li tako?

SUDIJA MEJ: Napravite ovde pauzu. Ovo je još jedan argument koji ste izneli generalu. Da li ste znali da se vode borbe u raznim selima u okolini?

SVEDOK MEZONEV: Nisam, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Ukoliko jeste bilo borbe, mi to ne znamo. To samo kaže optuženi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ništa niste znali o borbama koje se vode u tri sela?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li možete iz ovih podataka koje ste znali da procenite, s obzirom na to da se puca na policiju, šta bi bila po vama proporcionalna upotreba sile onda?

SUDIJA MEJ: Da li uopšte možete da odgovorite na to?

SVEDOK MEZONEV: Ukoliko neko puca na vas, uzvratite vatru, proporcionalno dok pucnjava ne prestane i dok onda uđete u selo i obezbedite taj kraj, tu zonu. Ukoliko neko puca na vas, treba uzvratiti vatru. Naravno, to bi uradio vojnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste, generale, govorili o vatri artiljerije i tenkova, ako sam vas dobro razumeo juče, je li tako? A govorili ste i o poginulim koje ste vi videli. Da li je ijedan poginuli poginuo od vatre artiljerije i tenkova?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne. Ja ne bih rekao, koliko sam ja mogao da primetim, da je bilo ko od njih poginuo od tenkovske ili artiljerijske vatre.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, svi su stradali od lakog pešadijskog naoružanja. Uostalom, to je nalaz i forenzičara koji su ih pregledali. Nije bilo drugih uzroka smrti.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Na onovu onoga što sam ja video, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li znate da 13 osoba od 40 koji se vode kao ubijeni u Račku, što ste vi juče govorili i kako se uostalom vodi u onim svim forenzičkim izveštajima, nemaju svoje grobove na groblju u Račku, 13 od njih 40?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Nisam znao za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je nesporno da je dakle u vreme popodneva, od negde 16 časova 15. januara 1999. godine, Račak bio u rukama OVK?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Mi se ne sećamo da smo videli bilo kakvo prisustvo oko 16 časova pa nadalje. Srpske vlasti su se povukle i napustile selo, i koliko ja znam, u to vreme su dovezeni neki ranjeni. Verifikatori su u to vreme bili u selu i mislim da su u to vreme bili dvojica ili trojica boraca OVK u selu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je jasno, dakle, da su se u Račku vodile borbe tog dana? Iz činjenice da su vaši verifikatori posmatrali, da su saopštili o pucnjavi sa raznih strana, da li je jasno da su se vodile borbe toga dana u Račku i da je znači posle 16, da kažemo, eto, i 17 časova Račak ponovo bio u rukama OVK?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Što se tiče borbi, ja ne znam koliko ih je bilo. Moje viđenje je takvo da je iz Račka vrlo malo uzvraćana vatra snagama bezbednosti. Ja nisam video da se koristi krupno naoružanje ili da se puca na srpske snage. Ja sam se kasnije sastao sa srpskim komandantom i pitao sam se zbog čega su bili korišćeni tenkovi. Kao oficir oklopne jedinice, ja nikad ne bih dozvolio da moji tenkovi pucaju u civilne kuće ukoliko se iz njih ne puca. To je ceo smisao proporcionalnosti. Ukoliko na vas ne pucaju iz velikog naoružanja, onda vi ne uzvraćate vatru sa oruž-

jem velikog kalibra. I sigurno ne pucate na kuće, ako shvatate da su unutra civili. Tako da moji verifikatori nisu izveštavali o nekoj velikoj borbi, govorili su o maloj vatri koja se sporadično uzvraća prema srpskim snagama iz sela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, znači slažemo se da je prilično sporna ta takozvana vatra iz tenkova, jer niko nije poginuo od artiljerijske vatre, to smo maločas konstatovali, a i vi ste juče govorili da prema vašim saznanjima neka artiljerija je pucala samo po obodu Račka, a ne po kućama. Dakle, da li se može pretpostaviti...

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da odgovori na to.

SVEDOK MEZONEV: Ovo pitanje o tome šta je obod, a šta ne, ja vam mogu reći sledeće: verifikatori su meni lično javili da su oni lično videli kako tenkovi pucaju u kuću koja je u to vreme bila nastanjena, jer je iz dimnjaka išao dim u to vreme i da su kasnije ušli u tu kuću i, naravno, u njoj niko nije bio ubijen zato što su ljudi bili u podrumu i krili su se. To su izveštaji koje sam ja lično dobio od svojih verifikatora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ste dobili za tu jednu kuću u koju se pucalo.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da, to je ta jedna kuća, bar jedna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je mogao da puca tenkom u tu kuću kad vojska nije učestvovala u toj operaciji?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Vojska jeste učestvovala u operaciji zbog toga što su tenkovi bili na brdima i verifikatori, moji verifikatori su bili tamo oko tih tenkova pokušavajući da ih nagovore da prestanu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama je komandant policijskih snaga rekao, to ste rekli juče, da je to bila policijska operacija. Je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To je on meni rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A s druge strane čuli smo da je, kako je objasnio gospodin Rajnefeld, neko od vojske optužio policiju, što vi niste rekli. Nisam čuo da ste rekli da je neko od vojske ko je s vama razgovarao optužio policiju. On je tako zaključio. Da li je neko iz vojske ko je sa vama razgovarao optužio policiju za to što se dogodilo tamo?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Vojska jeste rekla da je policija učestvovala u Račku, to im je bilo očigledno pošto su oni bili na okolnim brdima podržavajući, po mom mišljenju, policiju. I onda na jednom sastanku 16. sa Petrovićem, oficirom za vezu za 243. brigadu, on je bio potpukovnik, rekao mi je da je operaciju izvršio MUP sa podrškom Vojske Jugoslavije u obliku jednog tenka, najmanje jednog tenka i nekih praga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, kako bih rekao, jedno čisto objašnjenje. Vama je komandant policije rekao da je to bila policijska operacija. Vama je oficir za vezu iz vojske rekao da je to bila policijska operacija, eventualno sa nekom podrškom vojske. Prema tome, gde je mogao, da li se iz vaše izjave iz ovoga što ste vi konstatovali može izvući zaključak koji je izvukao gospodin Rajnefeld da je oficir optužio policiju za to što se desilo? On vas je jednostavno informisao da je to policijska operacija što vas je i policija informisala.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Meni se čini da je to u jednoj od mojih izjava kada sam ja rekao policiji da Vojska Jugoslavije tvrdi da je policija bila ta koja je vršila operaciju. Ne znam da li je to bilo optuživanje.

SUDIJA MEJ: To je naš dokazni predmet 179. To je zapisnik sa sastanka. Neka ga svedok pogleda.

SVEDOK MEZONEV: Imam taj dokument, časni Sude.

SUDIJA MEJ: To je zapisnik sa sastanka 16. januara sa policijom, sa MUP-om. I na stranici dva, negde u dnu, svedok kaže pukovniku

MUP-a: „Vi rukovodite sa stotinom policajaca.“ A ovaj mu odgovara: „Da, ukoliko se to vas tiče.“ A drugi verifikator kaže: „Mi smo upravo bili sa VJ i oni krive vas. Da li su oni bili sa vama ili ne?“ A odgovor je bio: „Mi nismo bili sa Vojskom Jugoslavije.“

SVEDOK MEZONEV: Da, vidim taj pasus. To je bio Gil Gilbertson (Gil Gilbertson), koji je bio zamenik načelnika Regionalnog centra 5. On je bio na tom sastanku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nije nikakav oficir vojske optužio policiju? Je li tako ili ne?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne znam gde je Gil dobio tu informaciju da je Vojska Jugoslavije optužila policiju. Sećam se da je Vojska Jugoslavije javila: „Mi nismo imali ništa s time. To je bila čista policijska operacija.“ Međutim, moji verifikatori su bili pored tih tenkova i videli su kako pucaju na kuće. Ušli su u jednu od tih kuća i pomogli su tim ljudima da se izvuku iz podruma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde nije poenta u tome da li je bila policijska operacija, pošto je to rekao i komandant policije. To nije sporno, ali je sporan, kako bih rekao, taj ružan detalj koji se pokušava nametnuti od strane druge strane, kako je vojnik koji je razgovarao optužio policiju. Što bi imao da optužuje policiju neko za legitimnu akciju koju izvrši policija? Mislim, ružnu sliku daje da bi neki oficir to uradio. I ja tvrdim da nije nikakav oficir optužio policiju. I to sam želeo da s vama razjasnim. Dakle, vi nemate podatak o tome. Je li tako ili ne?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Drago mi je da to raščistimo. A da li vam se čini, s obzirom da je, dakle, i Voker imao sastanak 16. sa komandantom zone, i znali su o borbama u Račku, i znali su o poginulim, kako oni kažu, vojnicima OVK u Račku, on je imena njihova sva nabrojao, sa imenima i prezimenima i tako dalje. I znali su o položajima, dakle, o svemu tome. Šta je vaše mišljenje, zašto je misija sakrila te podatke, da li je to bilo fabrikovanje alibija za

kasnije postupke prema našoj zemlji? Zašto su svi ti podaci sakriveni od svetske javnosti?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ja nisam nikakve podatke sakrivao od javnosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste objasnili da su podaci koji su do vas dolazili išli u Komandu misije i da je Komanda misije bila jedina nadležna da daje informacije. Je li to vaše objašnjenje? Jesam vas dobro razumeo?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ja vas sad pitam šta je vaše mišljenje? Vi, ipak, niste samo bili šef Regionalnog centra. General, važna ličnost u misiji. Da li cenite sada, evo sad, iz ove perspektive, znajući sve ove podatke, zašto je Komanda misije prećutala sve te podatke o borbama u Račku, o prisustvu velikih snaga OVK, o naoružanju, o minobacačima, mitraljezima, gnezdima, rovovima, bunkerima, borbama. Zašto je...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vi postavljate ta pitanja koja predstavljaju zapravo vaše dokaze navodno sakrivanje, zavere, isto je to. Stvarno nema razloga za to. Da li ćemo mi uopšte saslušati gospodina Vokera?

TUŽILAC RAJNEFELD: Nadamo se, koliko ja sad znam, on će učestvovati u postupku po pravilu 70, ali dolazi na Sud.

SUDIJA MEJ: Ali, to nije sigurno.

TUŽILAC RAJNEFELD: Ne mogu reći da je sigurno, ali verujem da je vrlo verovatno da će doći.

SUDIJA MEJ: Zbog toga što ako on dolazi, ovo pitanje očigledno treba postaviti njemu. Međutim, ukoliko postoji neka sumnja o tome da on dolazi, dozvolićemo da se to pitanje postavi ovom svedoku. Generale, ovde se navodi da se možda radilo o nekom sakrivanju, zaveri.

TUŽILAC RAJNEFELD: Izvinite, samo još trenutak. Koliko sam razumeo, gospodin Voker će doći kroz dve nedelje.

SVEDOK MEZONEV: Ja mogu da vam ispričam kako smo kontaktirali sa obe strane. Nismo pokušavali ništa da sakrijemo. Svaki put kada bih dobio neke podatke o bilo kakvom neadekvatnom ponašanju sa albanske strane, ja sam bio isto tako oštar prema njima, kao što sam bio prema srpskoj strani i mislim da je cela misija tako postupala. Ja sam radio pod pretpostavkom da su svi nepristrasni.

SUDIJA ROBINSON: Pre nego što nastavite, gospodine Miloševiću, gospodine Rajnefeld, želim da vas pitam da li ćemo mi ovde čuti i bilo kojeg od verifikatora, jer to su ljudi koji su bili tamo na licu mesta i koji su videli šta se dešavalo. General nije bio lično tamo.

TUŽILAC RAJNEFELD: Ne, časni Sude. Svrha pozivanja šefa je upravo to da se dobije sažetak događaja. Oni su njega izveštavali. Ja znam da to jeste iskaz iz druge ruke. Međutim, to je iskaz iz druge ruke zasnovan na ličnim opservacijama u okviru strukture izveštavanja koja je ovom generalu dala informacije na koje se on ima puno pravo oslanjati. Mi ovde imamo veoma ograničeno vreme u okviru kojeg možemo izvoditi dokaze.

SUDIJA ROBINSON: Ja lično bih smatrao da su vaši dokazi daleko verodostojniji ako bismo čuli barem jednog verifikatora. Ja bih lično apelovao na vas da vi organizujete te stvari.

TUŽILAC RAJNEFELD: Mi, naravno, možemo vama dovesti verifikatore, to nije problem. Međutim, na neki način se dovodi u opasnost i ovako naše pretrpano vreme. Mi ćemo razmotriti to i sada kada ste vi rekli da imate interes za to konkretno pitanje, mi ćemo učiniti sve što možemo da dovedemo ovamo jednog ili dvojicu verifikatora. Ja lično znam da su neki na raspolaganju i radi se samo o tome da, ako pozovemo te svedoke, da ćemo imati manje vremena da pozovemo druge svedoke, to je problem.

SUDIJA ROBINSON: Kao što sam rekao, ja lično smatram da je to od apsolutno vitalne važnosti u svetlu teza odbrane.

TUŽILAC RAJNEFELD: Uzećemo ovo što ste vi rekli u obzir i učinićemo sve što možemo da te svedoke dovedemo što je moguće ranije.

SUDIJA ROBINSON: Ja, naravno, ne apelujem na vas da nas preplavite verifikatorima, međutim, mislim da bi bilo od pomoći, ako ne i vitalne, da čujemo barem jednog verifikatora ovde.

TUŽILAC RAJNEFELD: Mi planiramo da pozovemo jednog. Jedan je siguran na našoj listi svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

SUDIJA MEJ: Generale, da li sam ovo dobro shvatio? Vama je sugerisano da je misija kao celina dostavljala, ili barem vođa misije dostavljao lažne informacije kao propagandu. Iznesena je tvrdnja da je on imao neke skrivene motive za to, i rečeno je da su informacije koje su iznesene u javnost o Račku bile informacije koje navode na pogrešan zaključak. Dakle, da se radilo o čistoj propagandi. Da li je misija imala interesa da u javnosti iznosi propagandu ili da preferira jednu stranu u odnosu na drugu?

SVEDOK MEZONEV: Časni Sude, to je veoma dobro pitanje. Ja vam mogu reći samo nešto o mom ličnom iskustvu i o mom radu u misiji u Regionalnom centru i kada sam zamenjivao generala DZ u glavnom centru u Prištini. Po mom mišljenju, misija je svoj posao obavila na potpuno nepristrasan način. Misija nije imala nikakvu preferenciju, bilo za jednu, bilo za drugu stranu. Mogu vam dati jedan dobar primer. U mom regionalnom centru ja sam se dosta brinuo za srpsku zajednicu koja se nalazila u džepovima u opštini Prizren (Prizren) okružena Albancima, odnosno albanskim stanovništvom. Ja sam se sastao sa predstavnicima te srpske zajednice u nekoliko navrata, govorio sam na srpskoj televiziji, beogradskoj

televiziji i radiju kako bih izrazio neke od svojih zabrinutosti i kako bih pregovarao sa Srbima koji su bili zaduženi za ta područja da se otvore terenske kancelarije OEBS-a. Na primer, u Rambujeu (Rambouillet) je donesen konkretan sporazum da se otvori naša terenska kancelarija u jednoj takvoj maloj zajednici kako bi se pobrinuli da ne dođe do reakcija i napada na te Srbe. Prema tome, u mom srcu, u mojim reakcijama nije bilo nikakve pristrasnosti bilo prema jednoj, bilo prema drugoj strani. Ja nisam odobravao nijedan potez koji je povukla bilo srpska, bilo albanska strana, da naudi drugoj strani. Prema mom mišljenju, naša misija je bila da se sačuva *status quo* i da osiguramo da ponašanje obe strane bude u skladu sa onim za šta smo mi smatrali da je stav međunarodne zajednice o ljudskim pravima, kako bi se omogućilo da se nastave politički pregovori i putem političkih pregovora pronađe konačno rešenje. Prema tome, moje mišljenje je da nije bilo pristrasnosti, da nije bilo sakrivanja informacija niti drugih stvari te vrste u našoj misiji.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To uopšte nije sporno da je većina članova Verifikacione misije i da bi većina članova Verifikacione misije rekla ovo što ste vi rekli, generale. Uostalom, mi smo videli i izjave nekih članova misije koji su žalili što su određeni postupci učinjeni. Ja govorim samo o činjenicama koje ukazuju na to da je u Račku fabrikovan alibi za dalje poteze. Da vidimo, samo tri činjenice da razmotrimo. Prvo, da li je poznato i da li je potpuno nesporna činjenica da je Voker objavio da je u Račku izvršen masakr nevinih civila? To je tačno, je li tako? Druga činjenica, da li je jasno iz...

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da odgovori na to pitanje jedno po jedno. Da li se slažete sa time, generale?

SVEDOK MEZONEV: Da, čuo sam da je ambasador Voker dao takvu izjavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da su ubijeni u Račku, da je izvršen masakr nevinih civila, je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da, čuo sam da je to rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Druga činjenica, da li je sporno da je u Račku u borbama poginuo jedan broj pripadnika OVK koji se nikako ne mogu smatrati civilima? Da li je to sporno ili nije?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Pa ja to mogu osporiti samo na osnovu onoga što sam video na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam vam juče prezentirao vaš izveštaj od 16. u kome piše onaj minimum koji ste već znali 16, znači na dan kad je Voker objavio da je to masakr nevinih civila, da je poginulo i tu piše osam pripadnika OVK, osam vojnika OVK. Dakle, taj dan kad se objavljuje da je masakr nevinih civila, u vašem izveštaju piše da je poginulo osam učesnika OVK, vi imate posmatrače od samog jutra, vi znate da su bile borbe. Dakle, te dve činjenice su nesporne, nesporno da je Voker objavio da su ubijeni civili.

SUDIJA MEJ: Dozvolite, gospodine Miloševiću, svedoku da odgovori na to što ste rekli. Vi ga ovde unakrsno ispitujete, a ne držite govore. Dozvolite svedoku da odgovori.

SVEDOK MEZONEV: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svedok je obrazovan čovek i dozvolite mi...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, zaustaviću vas zato jer sada ovde držite govor, a rečeno vam je juče da ne držite govore. Rečeno vam je da postavljate pitanja. Znači, ako imate tvrdnju koju želite izneti svedoku, svedok mora biti u stanju da odgovori na to. Generale, iznesena je tvrdnja da ste vi znali i da ste 16. izvestili da je izvestan broj vojnika OVK tamo takođe ubijen. Da li se slažete sa tom tvrdnjom?

SVEDOK MEZONEV: Ja sam to izjavio u mom izveštaju od 16, a to je tačno. Ono što sam ja tamo rekao jeste da je izvestan broj pripadnika OVK ubijen. To je bila naša ocena i ja sam tamo stavio brojku osam i uz brojku osam je stavljen upitnik. Međutim, kao što sam rekao, to je izveštaj koji sam ja dobio i nema nikakve sumnje da sam taj izveštaj dobio i da je to objavljeno u dobroj nameri i nisam imao razloga da sumnjam u to. Međutim, na osnovu onoga što sam ja video na terenu, ja tamo nisam video nijednog pripadnika OVK.

SUDIJA ROBINSON: Pitanje je bilo da li bi ta brojka bila veća ili manja od ovoga.

SVEDOK MEZONEV: Mogla bi biti veća ili manja, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, konstatovali smo, Voker je izjavio da je bio masakr nevinih civila. Konstatovali smo da je u tom trenutku, kad je to izjavljivao, znao da su poginuli pripadnici OVK. Dakle, da li je jasno da je namerno prećutao...

SUDIJA MEJ: Ne, ne prekinuću vas. Vi iznosite ovom svedoku o tome šta je neko drugi mislio. Vi takvu tvrdnju treba da iznesete ambasadoru Vokeru, ali iznositi tu tvrdnju ovom svedoku je gubljenje vremena. Znači imate li neke druge tvrdnje koje želite izneti ovom svedoku?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam razumeo da general Mezonev odgovara iskreno i u vezi sa onim što je on video. Prema tome, da li...

SUDIJA MEJ: Da, da, možete to pretpostaviti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... posle te dve činjenice i jedna Vokerova izjava, zatim realnost o kojoj ste vi izvestili, da li ste svesni činjenice da je ta realnost prećutana od strane komande, da ne upotrebim reč Voker, nije bitan Voker, da je ta realnost pre-

ćutana, i da je samo otišla izjava o masakru nevinih civila? Da je to otišlo u svet, da u svet nije ništa procurilo od toga da su to vojnici OVK poginuli, da su bile borbe i sve ostalo nego masakr nevinih civila. Da li ste svesni toga?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Svestan sam toga da je ambasador Voker dao izjavu o tome da su u Račku ubijeni nedužni civili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam. Neću više da vas pitam o tome. Vi pominjete u vašoj izjavi, na strani 10 u prvom pasusu, događaj koji je prethodio Račku i to ubistvo policajca. Pretpostavljam da se toga sećate, da to nije sporno. Vi ste takođe u vašoj izjavi na strani 11. naveli da je na glavnom putu Suva Reka (Suhareke) – Štimlje (Shtime) OVK pažljivo birao da to bude mesto provokacije jer su znali da tu patrolira. Da li je policija patrolirala zato što je bila dogovorena maršruta na osnovu sporazuma između vlasti SRJ i OEBS-a? Upravo tom maršrutom.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, na dogovorenoj maršruti između policije, odnosno vlasti Jugoslavije i OEBS-a, izabrali su, jer vi kažete „birala pažljivo OVK“, birala da to bude mesto. Izabrali su mesto da ubiju policajca gde oni čak po dogovoru vrše patroliranje, je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: OEBS i srpske vlasti dogovorili su se da će to biti ruta za patroliranje. OEBS-u nije bilo poznato da OVK priprema zasedu i da su odabrali to mesto za zasedu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja to kažem da vi konstatujete da su birali mesto i da su ga izabrali upravo na maršruti koja je bila dogovorena između vlasti i OEBS-a za patroliranje policije i na tom putu ubili.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To je tačno. To je ono što je proizašlo iz istrage. Ja sam lično posetio to mesto na kojem je bila postavljena zaseda i meni i mojim verifikatorima činilo se da su oni nekoliko dana pripremali zasedu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste kontaktirali predstavnika vojske u vezi sa Račkom, dobili ste objašnjenje, to vam je na strani 7 vaše izjave, sedmi pasus, da nijedan vojnik nije imao kontakt sa civilima. Je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Sada smo se vratili na Račak?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Kažem o tome da su vam rekli da nijedan vojnik nije imao kontakt sa civilima, jeste to ustanovili?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To mi je rečeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi o bilo kakvom učešću vojske uprkos izjavi komandanta policije da je to bila čista policijska akcija, vašu procenu o učešću vojske zasnivate na tome da vas je neko od verifikatora o tome obavestio, je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Zasnivam na tome da je Vojska Jugoslavije viđena kako pruža podršku napadu MUP-a sa uzvisine oko Račka i sela u blizini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste juče...

SUDIJA MEJ: Ne sme se zaboraviti u ovom iskazu da, kada ste govorili sa potpukovnikom Petrovićem 16. januara, da vam je on rekao da je „štumlje“, s tim da ja pretpostavljam da to znači Račak, „odradio MUP 'pragama', oklopnim vozilima i tenkom“. A vi ste nama rekli da ste vi shvatili da tenk znači da je u tome učestvovala i Vojska Jugoslavije.

SVEDOK MEZONEV: Apsolutno, zato jer MUP nije imao tenkove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nije poenta u tome, ja sam želeo samo da raščistim poentu da vojska nije optužila policiju jer je to bila legitimna akcija i tužilac je imao nameru da izvrne nešto, da okrene da je Vojska nešto optužila policiju, ali to smo raščistili. Vi ste juče, generale, objasnili stručno...

TUŽILAC RAJNEFELD: Uz dužno poštovanje, časni Sude, ja ipak tu ne mogu stajati, a da ništa ne učinim. Ja moram reći da je citat koji sam ja izneo svedoku došao iz dokumenta koji je on pripremio, a vi sada govorite o citatu jednog drugog čoveka koji je rekao da oni optužuju nekoga. Prema tome, reči koje sam ja iskoristio dolaze iz tog dokumenta, ja nisam ništa iskrivio.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, možete smatrati da optužbe koje optuženi upućuje Tužilaštvu ovo Pretresno veće ne smatra ničim drugim nego tek navodom. Da je na ozbiljan način dovedeno u pitanje ponašanje Tužilaštva, da je ozbiljno rečeno da Tužilaštvo ne raspolaže dokazima ili da pogrešno predstavlja dokaze, onda bi se ovo veće tim tvrdnjama i te kako pozabavilo, međutim, ovo su tek navodi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Onda vam ja sugerišem, gospodine Mej, da se pozabavite tim. Zato što je svedok govorio o informacijama koje je dobio, a ne o bilo kakvoj optužbi policije od strane vojske. Vojska ga je informisala da je to bila jedna policijska operacija, policija ga je takođe informisala da je bila policijska operacija i to je sve, a gospodin Rajnefeld je objasnio i da je vojska optužila policiju, što nije tačno. Prema tome, to je manipulacija i izvolite se time pozabaviti, jer vojska nije optužila policiju.

SUDIJA MEJ: Imamo dokaze pred sobom, gospodine Miloševiću. A sada idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Mezonev nije tvrdio da je vojska optužila policiju, nego da mu je dala samo informaciju. Nije optuživala.

SUDIJA MEJ: Nećemo još gubiti vreme na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mezonev, vi ste juče stručno objasnili logiku kada je koordinacija potrebna, kada se na terenu vrše operacije i kada treba da se vodi računa da neko

ne pogine od neprijateljske vatre. To je suština vašeg objašnjenja, zar ne?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam vam posebno zahvalan na tom objašnjenju jer je do sada ovde u raznim prilikama bilo kakva koordinacija između vojske i policije tretirana kao nekakva nelegalna zavera i ne znam kakva kriminalna radnja i vrlo je dobro da je jedan vojnik dao to objašnjenje. Da li znate koliko su bili duboki rovovi ovi u Račku?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vaš kolega ili vaš potčinjeni, ne znam šta je, ljan Hendri (Ian Hendrie) koji dolazi tu da svedoči, tvrdi da su bili metar i dvadeset. I sada kada to imam u vidu, ja vas pitam, pošto ste vi rekli da su poginuli bili pogođeni u predelu trupa i glave, ako su rovovi bili duboki 1,20 metara da li je logično da budu pogođeni u tom predelu u kome ste vi konstatovali da su pogođeni?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Nisam shvatio pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako se neko nalazi u rovu, ako bude pogođen u gornji deo tela, u glavu i trup, a ne u noge, da li je logično, da ako je u rovu koji je dubok 1,20 tako bude i pogođen?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da, ako se osoba nalazi u rovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Potvrдно odgovarate pošto klimate glavom, a ovde se samo snima što se kaže, ja čekam da kažete, glasno. Sada, molim vas, vi ste juče izjavili, da je većina pogođena sa malog rastojanja, to je vaša jučerašnja izjava. Ja vas pitam, da li znate da prema forenzičkim analizama, dakle i jugoslovenskim i beloruskim i finskim, to nije tačno i da su sva lica osim jednog lica, koji jeste pogođeno sa malog rastojanja, pogođena sa velikog rastojanja u pokretu, dakle u pokretu sa velike razdaljine? Da li vam je poznato to, i da li vam je to bar postalo poznato naknadno?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To mi nije poznato, ja nisam video forenzički izveštaj finskog tima. Sve što sam ja rekao jeste, a nemam nikakvo specijalno obrazovanje u tom području, da se meni činilo da su pogodeni iz neposredne blizine, a to temeljim na onome kada sam video tela iz neposredne blizine. Na osnovu mog iskustva kao oficira znam da je veoma teško da se neko iz velike udaljenosti pogodi u glavu. Kada nišavimo malim lakim oružjem onda se obično nišani u centar onoga što se vidi, u centar te mase. Prema tome, kada ste na udaljenosti, obično ne ciljate u glavu, ciljate u telo. Naravno, postoji šansa da se pogodi i glava. Međutim, kada nišavate, nišavate u centar mase vidljive mete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To razumem, samo vi valjda kao vojnik imate u vidu da se ne ispali jedan metak, pa onda da računate da li ga je pogodio, nego se ispali mnogo više metaka za jedan pogodak. Kada bi svaki metak pogađao, ne bi bilo nikog život na zemljinoj kugli, kao što znate bolje od mene. Vi ste pomenuli juče čak da taj ima kapu na glavi, a pogođen je u glavu. Vi znate da je ta albanska kapa kao vrh ljuske od jajeta. Da li možete da zamislite da neko bude pogođen u glavu, da padne i da mu ostane takva kapa na glavi? Da mu čak kapa ne spadne s glave, i to ne vojnička kapa, nego kapa koja je oblika vrha ljuske od jajeta?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Pretpostavljam da ako neko bude pogođen u glavu, da je veoma neverovatno da bi kapa ostala.

SUDIJA KVON: Samo trenutak, gospodine Miloševiću. Gospodine Mezonev, zanima me vaša špekulacija da su žrtve pogođene iz neposredne blizine. Da li se to zasniva na činjenici da su žrtve pogođene u glavu?

SVEDOK MEZONEV: To nema veze sa širinom, mislite širinom ulazne rane?

SUDIJA KVON: Da.

SVEDOK MEZONEV: Ja nemam specijalističkog obrazovanja u tome. Ja mogu da vam kažem kako to izgleda kada se radi o hicu iz velike udaljenosti ili male udaljenosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, vi to ne možete razlikovati?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, ne mogu, ali video sam da su neki meci došli otpozadi, a neki spreda, i meni se čini da ako ste pogođeni i iz velike udaljenosti, da bi bilo veoma teško da dobijete takvu vrstu rane, zato je moj zaključak bio da su te žrtve pogođene iz male udaljenosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, vi ste rekli da prema vašem opažanju, ja sam upravo zapisao vašu reč „opažanje“, poginuli nisu bili pripadnici OVK. Je li to vaše opažanje bilo zasnovano na činjenici da nisu imali uniforme?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Zasnovano na činjenici da nisu imali uniforme, zasnovano na njihovoj starosnoj dobi. Većina pripadnika OVK sa kojima sam ja dolazio u kontakt i koje sam ja video kao borce, bili su mnogo, mnogo mlađi, a ovo je bio skup starije gospode. Izgledali su kao seljaci i nisu izgledali kao pripadnici OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete u samoj jaruzi, u udolini, rekli ste u udolini toj, bilo ih je dvadesetak, i da su bili poređani u jedan red. Da li je to sada povezano sa ovom drugom činjenicom da je OVK držao mesto pod kontrolom od 15. januara, da kažemo posle 16 ili 17 sati pa sve do vremena kada ste vi došli, i Voker kada je došao da to vidi, da li to govori o tome da je neko ta tela doneo pa ih poređao tu? Ili ih je mogao doneti znači od popodne jednog dana do prepodneva drugog dana, da li to govori o tome da je neko ta tela doneo u toku noći?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Verovatno postoji izuzetan broj opcija koje su se mogle odigrati. Kada sam ja video leševe, oni

su bili poređani u jednu liniju i jedan broj leševa bio je pri samom dnu doline, a nešto malo više prema gore bilo je nekih možda pet, osam do deset leševa koji su bili u grupi, nešto malo više gore. Izgledalo je gotovo kao da su oni hodali uz puteljak. Međutim, to se verovatno može zaključiti iz fotografija iz sudsko-medicinske istrage, gospodin je bio jedan od verifikatora koji je video ta mrtva tela. On će biti u stanju da vam to kaže. Meni se činilo da su oni hodali uz brdo. Ima verovatno i drugih mogućnosti, ali ja ne mogu špekulisati o tome kako su oni tamo završili. Međutim, meni je bila prva stvar koju sam pomislio kao da su hodali uz tu udolinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, a da li vam je palo na pamet da se zapitate kako nigde nije bilo čaura?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste juče rekli sami da ne možete da se izjasnite o tome da li su tela doneta u dolinu ili ne, je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Shvatio sam da ste potvrdili. Ovde su, generale, prikazane neke fotografije na kojima se vide leševi čije su ruke u vazduh podignute, u položaju u kome nikako ne mogu da budu, ako je neko poginuo na tom mestu, ako nije donet sa nekog drugog mesta, jer je nemoguće da mrtav čovek zadrži ruke u vazduhu. Da li ste i vi primetili te i takve, rekao bih indicije, da su tela doneta pa poređana tu posle smrti?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisam primetio da su kod nekog ruke u vazduhu, možda nisam u to vreme ni obraćao pažnju na to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo mi recite još u koliko sati su otkrili tela u dolini, vaši verifikatori. Koliko je sati bilo?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Mislim da je to bilo ujutro. Verovatno pre 10 sati ujutro, 16.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači oko 10 sati 16.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Mislim pre 10 sati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači, negde, hajde da kažemo, 17 sati 15, pa najmanje do devet sati ujutro 16, s tim su isključivo mogli manipulirati OVK i niko drugi. Tamo nije bilo vojske i policije. Je li tako ili ne? Ili je možda neko od verifikatora ostao da prenoći tamo?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Verujem da tamo nije bilo verifikatora u tom kraju, uveče 15, bar koliko ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moram da skratim. Pomenuli ste juče da su neke haubice bile usmerene prema selu. Jeste li vi samo rekli da su bile usmerene ili da su otvarale vatru na selo?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Koliko ja shvatam, minobacači i haubice su bili upereni na selo. To mi je saopštio jedan od mojih verifikatora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Juče ste rekli upravo ovako da su bili odvedeni muškarci, ali da vam to nisu rekli verifikatori. Ko vam je to rekao da su bili odvedeni muškarci?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To je izveštaj za koji sam saznao kasnije. Taj izveštaj nisam dobio tog dana. Mislim da je taj izveštaj poticao od drugog regionalnog centra i da je išao u Prištinu, i verujem da je lokalno stanovništvo reklo verifikatorima da su muškarci odvojeni od žena i odvedeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste juče govorili o onom pokušaju istražnog sudije gospođe Marinković da izvrši uviđaj. To je bilo kada vam je i sudija Kvon postavio pitanje da li sudija u svojoj zemlji i u skladu sa zakonom vrši uviđaj. Vi znate da u skladu sa zakonom istražnog sudiju obezbeđuje policija i mesto obezbeđuje policija. Dakle, rekli ste: „Prekasno su iz OVK javili da neće biti problema” i onda je došlo do samostalnog uviđaja, iako je to pravo koje ima istražni sudija. Da li vi nešto zamerate u toj celoj stvari istražnom sudiji? Da li vi nešto zamerate gospođi Marinković kao istražnom sudiji u tome?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Jedino što mogu reći je, pretpostavljam, da po mom mišljenju u svetlu onoga što se dogodilo u Račku i jaka napetost koja je vladala u to vreme, sa svim tim leševima koje smo našli, sa borbama koje su se odvijale, pretresima od kuće do kuće od strane srpskih vlasti i srmću nekih meštana, to nije bio dobar trenutak da se otvoreno ulazi u selo sa velikim srpskim snagama, sa jakim snagama. Mi smo pokušavali da smanjimo napetost i da osiguramo da ne bude nastavka borbi, tako da sam ja imao stav, kao i general DZ i ceo OEBS, da ne treba da ulazi mnogo policije. I kada je ona insistirala da je prati cela četa policije, otprilike stotina sa oklopnim vozilima i da oni budu viđeni otvoreno kako sa takvom silom ulaze u Račak, po mom mišljenju to nije bilo zgodno. Naravno, niko od nas nije sporio sa njenim pravom da izvrši uviđaj i radilo se samo o tome da je OEBS pokušao da je ubedi da oni daju pratnju, ili neku ličnu pratnju, a ne celu četu MUP-a. U to vreme radilo se samo o velikoj napetosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama je poznato da je prilikom tog uviđaja OVK gađala minobacačima istražnog sudiju i njenu ekipu, i čak da su i tu poginuli ljudi. Je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne znam da je neko ubijen. Ali to je moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, istražni sudija izlazi da izvrši svoju dužnost da napravi uviđaj. On to svakako ne radi iz zadovoljstva, da ide tamo u selo i u tim uslovima da pravi uviđaj. Znači, ide da izvrši svoju dužnost. Teroristi ga gađaju minobacačima i zaključak je „kriv je istražni sudija što je provocirao teroriste, zato što je došao da izvrši uviđaj“, da li tako ispada, generale?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Nesumnjivo je bar u mojoj svesti da ako cela četa MUP-a ulazi u selo gde je prošlog dana ubijeno 45 ljudi i vršeni su pretresi od kuće do kuće, to jeste provokacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vlasti, sudske vlasti jedne zemlje treba da traže dozvolu od terorista da li da rade svoj posao ili da ga ne rade?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Očigledno ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa šta je onda problem?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ja sam vam objasnio, gospodine Miloševiću, da po mom mišljenju i po mišljenju OEBS-a u to vreme nije bilo problema da istražni sudija uđe i izvrši uviđaj. Ali mi smo pokušavali u to vreme da smanjimo napetost na minimum i ulazak sa celom četom MUP-a nije bio pravi pristup. Mogla je da bude praćena od strane Kosovske verifikacione misije, general DZ je bio spreman da je prati, i to bi bilo dovoljno uz neku ličnu pratnju. Ona bi imala zaštitu i ne bi bilo toliko provokativno.

SUDIJA KVON: Možete li nam razjasniti značenje „minimuma“, da li to znači da je mogla ući sa nekoliko pripadnika MUP-a, a ne sa celom četom?

SVEDOK MEZONEV: Ne bi bilo problema da je ona ušla sa malom grupom, sa ličnom zaštitom, otprilike petoro ljudi, ali moj pristup tada je bio da cela postrojena četa MUP-a, kao da su spremni za novi napad i čišćenje sela. Sve je to bilo u suprotnosti sa našim viđenjem. Ona je mogla ući sa jednim vozilom praćena od strane nekoliko pratilaca iz OEBS-a, generala DZ, mogla je tako da uđe u selo. To bi bilo mnogo bolje, nesumnjivo, bar u mojoj svesti, nego način na koji je zapravo ušla.

SUDIJA KVON: Da li je postojao uslov u to vreme da ne treba da bude nikakvih ljudi iz MUP-a?

SVEDOK MEZONEV: Ne znam kako su išli pregovori sa generalom DZ, ali ja vam govorim šta ja znam. Ulazak sa celom četom MUP-a je bio veoma provokativan. Možete zamisliti kako se celo selo diglo pod oružjem, možda to nije dobar izraz, diglo se pod oružjem. Ali celo selo je bilo uznemireno, veoma ljuto, veoma zabrinuto. To je bilo vreme kada je, naprotiv, trebalo smanjiti napetosti.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Radi uštede vremena, generala, neću da vam postavljam nijedno od pitanja koje sam postavio generalu Drevjenkijeviču (Drewienkiewicz) ili da iznosim trake, jer zaista nemamo vremena. Postaviću vam u vezi sa Račkom samo još jedno pitanje. Da li vi lično, dakle, pitam vas lično, nakon svih informacija koje imate o događaju u Račku možete da tvrdite da je u Račku izvršen masakr nad civilima?

SUDIJA MEJ: To nije pitanje za ovog svedoka. Njegova lična verovanja i mišljenja nas ne interesuju, važno je ono što on može da nam iznese kao svedočenje, a to je nešto o čemu ćemo mi morati da odlučimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ako ne želi da odgovori, neka to kaže svedok.

SUDIJA MEJ: Ne, ne, on neće odgovoriti na pitanje. To nije na njemu, na Pretresnom veću je da odluči. Nema veze kakva su njegova ubeđenja, šta veruje. To je nešto o čemu mora da odluči Pretresno veće na osnovu dokaza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Meni je to jasno, a ja se nadam i javnosti. U vašoj izjavi, na strani 9, pominjete incident u Rogovu (Rogove). Kažete da ste bili, da ste obišli mesto zločina. Čije mesto zločina ste obišli? Kakav zločin se dogodio u Rogovu?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: U Rogovu je jedna grupa, od otprilike 25 Albanaca, ubijena u jednoj kući, na farmi u Rogovu, a datumi su u spisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moram da štedim vreme. Da li znate da je u mesečnom izveštaju OEBS-a od 20. februara 1999. godine, za period sredina januara – sredina februara 1999. godine, navedeno da je jedan od komandanata sektora OVK u Peći (Peje) priznao i izjavio da su 18 od 25 bili članovi OVK u Rogovu?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ja ne znam za njegovu procenu. Mogu vam reći da po našoj proceni, i po našoj informaciji od komandanta OVK sa kojim sam ja kontaktirao, da su većina tih ljudi zaista bili OVK. To je stajalo u mom izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je tada, pošto ste tamo bili tog 29. januara 1999. godine, u 6.30 časova u Rogovu na policijsku patrolu izvršen napad i da je tada ubijen policajac Predrag Raković, rođen 1976. godine? Dakle, tako je počelo u Rogovu, ubistvom policajca, napadom na patrolu. Da li je to zločin o kome vi govorite, ili zločinom smatrate odgovor policije na ubistvo policajca na tu istu grupu?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Za mene je svako ubistvo zločin. Ja sam dobio informaciju od komandanta brigade u Prizrenu, koji je zapravo pisao kako je on sam video i učestvovao u akciji u Rogovu i njegovo mišljenje je bilo da se radilo o OVK i drugima, koje je on pratio od same granice do Rogova i onda je preduzeo te mere i ubio ih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nesumnjivo da je Rogovo i ta kuća bilo mesto gde su se okupljali i iz koga su delovali teroristi OVK. Iz te kuće su i ubili ovog policajca, odatle je sve krenulo. Da li ste zapazili na spisku poginulih, pošto ste sigurno izveštaj dobili, da polovina uopšte nije bila iz tog kraja? Da se radilo znači o jednoj jedinici, a ne ni o kakvim seljacima koji žive tu, a i sad ste sami potvrdili da vam je i vaša informacija potvrdila te podatke da je većina bila članova OVK. Je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Jeste. Moja informacija je potvrdila da su većina tih ljudi bili iz OVK. Nisam ja u to vreme znao da su oni iz sasvim drugog regiona, ali nije bilo sumnje da je to bila akcija srpskih vlasti, kada sam se ja zapravo pitao zbog čega niko nije zarobljen, zbog čega su svi ubijeni, da li su svi pružali otpor. To su bila pitanja koja su se meni vrtela po glavi kad sam došao na mesto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mene interesuje, pošto je sada jasno iz ovoga što vi kažete, da i vi znate da je to bio takođe sukob

policijske jedinice sa grupom pripadnika OVK, zašto onda to nazivate zločinom? Zar nije to legitiman sukob, legitimne policije sa bandom terorista na jednom mestu? Zašto bi to bio zločin? Kako se to može nazvati zločinom?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da li sam ja to nazvao zločinom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa vi ovde kažete, meni je drago da vidim da se pitate da li ste to rekli ili ne, zato što u vašoj izjavi, na strani 9, pominjete incident u Rogovu i kažete da ste obišli mesto zločina. I ja sam veoma srećan da se vi to sada pitate i da relativizujete to, da to sad posmatrate na jedan drugi način...

SUDIJA KVON: Prema engleskoj verziji on je samo rekao „ja sam posetio lokaciju“, ne piše „mesto zločina“. Da li možemo to razjasniti?

SVEDOK MEZONEV: Ja sam došao na mesto gde se to desilo. Već sam vam objasnio koja su mi se pitanja vrtela u glavi. Video sam neka od tela. Kad sam ja stigao, srpske vlasti su već počele da rasčišćavaju tela, ali na nekim mestima su tela bila tako razmeštena da sam se pitao zašto su ubijeni. Na primer, jedna osoba je bila u kupatilu, i ubijena je metkom. Ja sam se pitao zbog čega ta osoba nije bila zarobljena umesto ubijena. Nije bilo sumnje da je većina tih ljudi bili pripadnici OVK. To mi je potvrdio i komandant Drini (Drini).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači to nije sporno. I da li je tačno da su se predstavnici Komisije za saradnju sa OEBS-om, znači jugoslovenske Komisije za saradnju sa OEBS-om koju je u Prištini predvodio general Lončar, da li je tačno da su se oni složili da bude zajednička istraga oko ovog događaja?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To je moguće. Znam da je general Lončar bio u to vreme na terenu i znam da je u to vreme bio na terenu i general Drevjenkijevič.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ću ovde dati transkript razgovora koji je dao general. Ja mislim da ga je dao general Drevjenkijevič, ali je u svakom slučaju zaveden kod druge strane pod 0345420 „Razgovor generala Lončara i generala Drevjenkijeviča“. Kraj razgovora označen je markerom. Dakle, general-majör DZ: „Mogu da potvrdim da pristajete na zajedničku istragu.“ General Lončar: „Da, svakako.“ To je inače vaš snimak razgovora. Mislim da ga je general Drevjenkijevič dao ili ga je druga strana uvrstila iz nekih meni neobjašnjivih razloga na svoju stranu, ali je to tako. Dakle, to nije sporno. A da li je tačno da je OVK, odnosno da su njihovi komandanti, pošto ste imali redovne sastanke sa njima, imala stav da ako se potpiše sporazum u Rambujeu, da će izvoditi akcije i da je postojala javna spremnost OVK da nastave sa borbom? Je li to tačno?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ja za to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda moram da vas upoznam da u dokumentu takođe druge strane obelodanjeno pod naslovom „Pitanja proizašla sa sastanka sa oficirima za vezu OVK 10. marta“, na strani broj 0345428 upravo stoji to što sam naveo.

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da on ne zna, u čemu je svrha nastavljanja? Pitajte ga nešto drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok je bio sa njima ovde.

SUDIJA MEJ: Nemojte da se svađate sa generalom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se uopšte ne svađam s generalom. Ja ne znam kako ste vi shvatili da se ja svađam s generalom?

SUDIJA MEJ: Molim vas, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ovo je vaš dokument...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, nema svrhe da se nastavlja sa postavljanjem pitanja na koja svedok ne može da odgovori, jer on sa tim nije upoznat. To sam vam rekao nekoliko puta. Nema svrhe da gubimo vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da uvrstite u dokazne predmete, gospodine Mej?

SUDIJA MEJ: Ne, jer on za to ne zna. On ništa o tome ne zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možda bi se setio kad bih mu pročitao, pošto je general i čitao sve izveštaje, možda će se setiti ako mu pročitam?

SUDIJA MEJ: U redu, neka vidi dokument, pokažite mu ga. Nema poente da čitate vi naglas. Pokažite mu dokument.

TUŽILAC RAJNEFELD: Ako je to u registratoru sa materijalima generala Drevjenkijevića, nemamo dokazni broj za to.

SUDIJA MEJ: Prevedimo ga. Vraćićemo se na to kada svedok završi a vi, molim vas, nastavite sa unakrsnim ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ukazujete u drugom pasusu na strani tri vaše izjave da ste razgovarali na jednom sastanku o povlačenju MUP-a u Podujevu (Podujeve), i MUP se nakon tog sastanka povukao. Je li to tačno?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste imali dobru saradnju sa MUP-om?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prezentirali ste ovde dokument pod nazivom „Istorijat Kosova“. Koji je značaj tog dokumenta? Navodite da ipak taj dokument ne odražava vaše mišljenje, ali

da ga treba tretirati kao poverljiv. Zbog čega je takav odnos prema tom dokumentu? To mi samo nije jasno!

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To je dokument koji je pripremio jedan od mojih verifikatora, Dejvid Vilson (David Wilson). On sadrži njegovo lično mišljenje i ja ga nisam koristio. Zapravo, ja sam ga koristio bez njegove dozvole. Smatrao sam da taj dokument dobro predstavlja njegovo mišljenje i mišljenje mnogih drugih ljudi koji su služili na Kosovu u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kanadskom vojnom časopisu objavili ste između ostalog da su OVK pristupili korišćenju, Albanci pristupili korišćenju nasilnih sredstava radi postizanja političkih ciljeva. Da li to odražava vaše mišljenje da oni nisu upotrebili terorizam ili jesu? To što vi nazivate upotrebom nasilnih sredstava radi postizanja političkih ciljeva?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Nažalost, obe strane su koristile nasilna sredstva da ostvare svoje ciljeve u to vreme. Ja nisam odobravao tako nešto u pogledu nijedne strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mezonev, kako možete da govorite o dve strane ako na jednoj strani imate legitimnu vlast jedne suverene države, a na drugoj strani teroriste, i kada imate 50 godina unazad ili 100 godina unazad po neki sporadični teroristički akt, a onda eksploziju 1998. godine i reagovanje legalnih državnih organa na taj terorizam? Kako možete da govorite o dve strane?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: U mojoj svesti nema sumnje da su, kad sam ja bio na Kosovu, bile dve strane. Bila je albanska strana i strana vlasti. Obe strane su koristile nasilna sredstva, čak jedna strana je bila neproporcionalna, nasilnija nego druga strana, ali i druga strana je bila nasilnička. Ne znam da li se može izmeriti težina nasilnosti, ali ja ne mogu to uraditi tek tako isto kao što ne mogu izmeriti težinu mrtvih. Da li je hiljadu ili 45 mrtvih, za mene su to mrtvi ljudi. Ja ne odobravam nasilje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zadatak državnih organa je da se država i narod zaštite od terorizma.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li verujete da je dužnost države i državnih organa da zaštiti teritorijalni integritet ako taj terorizam ima kao svoj politički cilj separatizam?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Zaštita je dobar izraz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to, ako se upotrebi za ostvarenje tih takvih političkih ciljeva, znači secesija, ubijanje zvaničnih predstavnika, država mora da upotrebi silu? Ako se upotrebljava nasilje radi ostvarenja tih ciljeva?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ovo su dosta hipotetička pitanja. Mogu vam reći da nema nikakve sumnje da kada neki elementi vrše nasilje da država ima pravo da se pred tim nasiljem brani.

SUDIJA MEJ: Generale, pretpostavljam da više ne možete reći o toj temi. Gospodine Miloševiću, to su upravo ona pitanja koja će ovo pretresno veće morati da razreši kada za to dođe vreme. To nisu stvari za ovog svedoka, a osim toga, vaše vreme je isteklo. Imali ste već sat i po.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo još jedno pitanje bar.

SUDIJA MEJ: Da, jedno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorili ste o ponašanju policije generalno na tim ček pointima i rekli ste da je ono bilo uljudno i umereno kad ste vi bili prisutni. Je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da, tako sam rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako ste znali da ponašanje nije umereno i pristojno kad vi niste prisutni? Na osnovu čega ste mogli da zaključite?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Zato jer smo dobijali informacije od lokalnih ljudi koje su zlostavljali i koji su nam govorili o tome da se neki pripadnici lokalnog stanovništva prelaćuju.

Oni bi nam pokazali da su bili premlaćeni. Isto tako, ponekad, mi nismo bili tamo direktno, ali smo bili u pozadini, na dovoljnoj udaljenosti da možemo posmatrati stvari i sa te udaljenosti videli smo kako se policija ponaša. Prema tome, bilo je slučajeva kada mi nismo bili direktno na licu mesta, ali smo ipak imali prilike da vidimo da je policija veoma brutalna.

SUDIJA MEJ: To je bilo pitanje. I sada smo mislim došli do kraja. Hoće li biti pitanja od amikusa?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA MEJ: U redu, ali nakon pauze.

TUŽILAC RAJNEFELD: Samo jedna stvar da bismo bili pravični. Ja mislim da smo mi locirali engleski prevod dokumenta koji je koristio gospodin Milošević. To je dokazni predmet 94, tabulator 54. To je ono što smo uspjeli pronaći. Mi mislimo da je to taj dokument.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, molim vas da nam predate srpsku verziju pa ćemo videti da li je to taj dokument.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Evo, izvolite.

SUDIJA MEJ: U redu, pozabavićemo se time tokom pauze. Nakon pauze, kad se vratimo, završićemo sa svedočenjem ovog svedoka dodatno ispitivanje i onda mislim da ćemo se vratiti na svedoka Dritu Emini (Drita Emini).

TUŽILAC RAJNEFELD: Da.

SUDIJA MEJ: I nakon toga prelazimo na gospodina Kelija (Kelly) i našu odluku u vezi sa njegovim svedočenjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Posle Drite Emini, Avdiju Biljali (Avdiu Bilal). Tako je po mom spisku.

SUDIJA MEJ: Ne, gospodine Miloševiću, prvo idemo na gospodina Kelija, budući da ga nismo završili. Ali u svakom slučaju sad idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Generale, juče ste rekli da je bilo jako prisustvo OVK u regionu pod vašom kontrolom, kao i u drugim krajevima Kosova. Moje pitanje jeste da li ste vi kao Verifikaciona misija imali neku procenu o tome koliko ima pripadnika OVK na celom području Kosova?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Mislim da je takvu informaciju misija imala na raspolaganju u Prištini.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pa znate li vi taj podatak?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, lično to ne znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Rekli ste takođe da ste 15. popodne u 4.30 bili u Račku i da ste videli nekoliko ranjenih ljudi. Jesu li to bili pripadnici OVK?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisu, to je bila jedna žena i jedna devojčica.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sutradan ste ponovo bili ujutru. Je li tako?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste u Račku toga jutra naišli na pripadnike OVK? Da li su oni imali svoje punktove na prilazu Račku?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U samom selu koliko ste pripadnika OVK videli?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Jednog ili dvojicu, toga jutra samo njih.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I videli ste toga jutra tri beživotna tela, samo tri ste vi videli?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, toga jutra video sam mnogo više od toga, ali video sam, otišao sam u jarugu i video to. Da li govorite o 16?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja pitam ujutru 16, jeste već ujutru bili u jaruzi?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da, da, jesam, pre nego što je došao gospodin Voker, ja sam otišao i video sam tamo leševe.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Koliko je to sati bilo?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Pa mora da je bilo nakon što sam održao dva sastanka sa oficirima za vezu policije i Vojske Jugoslavije, znači mora da je bilo negde iza 11.30, ali ne znam tačno vreme.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas zato i pitam. Jer, prvi sastanak počeo je u 10.37, vi ste imali sastanak sa Petrovićem, u 11.14 ste imali sastanak sa Janičijevićem. Ako ste posle 11 sati bili u Račku i videli to što ste kazali, kako ste u 10.37 mogli da saopštite ovo što ste ovde rekli kako piše? Ja ću vam pročitati, vi ste ovde kazali: „Videli smo zverstva u Račku. Ocenjujemo da su za to odgovorni Vojska Jugoslavije i MUP. Vojska je izvršilac. Ubijeno je preko 50 ljudi. Nisu bili borci“, što znači vi ste na sastanku u 10.30, bili ste na mestu posle 11.00, a na sastanku u 10.30 ste već kazali ovo što ste kazali. I sem toga ste kazali: „Ovo zaslužuje da se time pozabavi Sud za ratne zločine.“ Znači, vi ste to sve već kazali u 10.30. Kako vi to objašnjavate?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Pa gledajte, kao što sam već rekao, dok sam išao putem od Prizrena do Račka, ujutro 16. primao sam izveštaj od mojih verifikatora koji su se nalazili u selu, koji su tamo sprovodili istragu i pronalazili tela. Kao što sam rekao,

dok sam dolazio primao sam izveštaje, prvo 25, zatim je ta brojka rasla i išla naviše. I kada sam stigao u Račak, u tom trenutku nisam imao vremena da odem u dolinu pre sastanaka koji su bili zakazani, pa sam u tom trenutku lično video tek nekoliko tela. Međutim, razgovarao sam sa mojim verifikatorima koji su već otišli u jarugu i koji su mi već javili da se tamo nalazi više tela, nisu mi rekli tačno koliko. Nismo znali tačan broj, ali smo pretpostavljali da se radi o tome da ih možda može biti i do 50 jer, naravno, kad pronalazite tela na raznim mestima, možda nekad dva puta brojite. Prema tome, kada sam razgovarao sa oficirima za vezu brigade, spomenuo sam tu brojku otprilike 50. Isto tako, dan ranije videli smo kako se puca na kuće i takođe na osnovu toga smo zaključili da su Vojska i MUP bili uključeni u tu operaciju.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I kada ste u toku dana saznali koliko je bilo žrtava?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne znam da li sam to uopšte saznao tokom tog dana. Jer, kao što sam rekao, uvek je teško utvrditi koja su tela koje, koliko ih tačno ima. Znali smo da ih ima otprilike između 40 i 50 toga dana. Naravno, negde oko podne 16. ili odmah nakon podneva 16. stigli su ambasador Voker i ceo tim istražitelja iz Prištine upravo sa zadatkom da prebroje leševe i da sprovedu tamo istragu. I tada su utvrđene te brojke.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali vi ste u 10.37 rekli nešto što je predstavljalo na neki način definitivno vašu ocenu vezano za ono šta se tamo dogodilo, i čak ste dali kvalifikaciju da je to ratni zločin i da su to zverstva, da to nisu bili borci, ali još uvek niste imali sve te podatke.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Nisam imao sve podatke ali mogu vam reći da su moji verifikatori videli da se tu ne radi o borcima. Naša procena je bila da se ne radi o borcima. I na osnovu te informacije, moram vam reći, šta biste uradili kad se nalazite tamo na licu mesta i kada se sastanete sa tim ljudima i na osnovu tih informacija govorite sa njima. Ja sam to učinio i siguran sam da biste i vi to učinili.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih još samo jedno hteo da pitam. Vi, naravno, možete da nam date podatke o tome ko su bili ti verifikatori koji su pogledali to pre Vokera, pre vas i pre bilo koga drugog.

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Da, da, imam imena. Rufus Dokins (Rufus Dawkins), jedan od mojih verifikatora i ljudi u njegovom timu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je on Albanac?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, ne, Rufus je Amerikanac. Ja sam njegovo ime već dao Sudu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, ja ću završiti tu temu. Mislim da je ovo bilo dovoljno za ono što nas interesuje. A da li ste uopšte pokušali to jutro i da li ste razgovarali sa, ako ste već razgovarali sa predstavnicima vlasti, da li ste razgovarali sa predstavnicima OVK, kad ste bili u selu u 15. popodne i 16. ujutru? Da li ste od njih dobili neke informacije?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ja lično nisam. Pokušavao sam da stupim u kontakt sa mojim kolegom u OVK, onim koji se nalazio na istom položaju i nisam uspeo da se sa njim sastanem sve do 17. Međutim, moji verifikatori u selu razgovarali su sa pripadnicima OVK tamo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pre sastanka sa predstavnicima vojske i policije?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nakon. Ja sam se sa predstavnicima vojske i policije sastao 16, a 17. sam se sastao sa Drinijem, i to stoji u dokazima.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste uopšte pokušali da dobijete dozvolu od predstavnika OVK da pogledate žrtve koje su oni imali? Te ljude koje su pomenuli sa njihove strane? Da bar utvrdite da li su bili u vojnoj ili civilnoj odeći?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, nisam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Još me interesuje sledeće. Uviđaja nije bilo na licu mesta tamo gde su bile brojne žrtve gore na brdu, tamo uviđaja nije bilo onako kako se to vrši po pravilima policijske i sudske istrage?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Pa jedina istraga za koju ja znam je istraga koju je sprovela komanda u Prištini. Tamo je bilo više ljudi koji su se razmireli po celom lokalitetu 16. a mislim i 17, a isto tako istragu je sproveo istražni sudija praćen MUP-om, to je, pretpostavljam, bila pravilna istraga.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Mislim na uviđaj na licu mesta tamo gde su nađena brojna tela. Da li je tu na tom mestu izvršen uviđaj? Da li je vama poznato ili ne?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Pa na to i mislim. Govorite o mestu, o jaruzi gde su pronađeni leševi, o tome govorite? Da, kao što sam rekao, 16. je to mesto bilo preplavljeno istražiteljima. Ja mislim da će vam gospodin Hendri govoriti upravo o toj istrazi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li znate kako su tela preneti u džamiju?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, ne znam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je OVK imao interes da se do tih tela ne dođe, da se ne sazna nešto od onoga što se dogodilo na mestu? Da li je OVK mogao da ima interes?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Pa ne vidim zašto bi oni imali taj interes.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Zadnju temu, gospodine generale, moram da otvorim, a ona je vezana za izveštaj gospodina Kelija i za neke podatke koji se nalaze tu. Ovde se navodi, prema posmatračima OEBS-a...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, gospodine Tapušковиću, pre nego što se počnete baviti tim izveštajem, mi prvo moramo da donesemo odluku o tom izveštaju i donećemo je za koji trenutak. Možda

ćemo taj izveštaj izuzeti iz dokaza. Zato mislim da nije sada prikladno da se o tome postavljaju pitanja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je generalu Mezonevu poznato da je pred džamijom ubijeno 17 Srba u momentu kad su pokušavali da uzmu tela i da ih odnesu u mrtvačnicu u Prištinu? Da li vam je to poznato da je tu ubijeno 17 Srba? To je OEBS utvrdio. Prema izveštajima OEBS-a ili ne?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: To mi nije poznato, ne.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je ubijen bilo ko? Da li vam je to poznato?

SVEDOK MEZONEV – ODGOVOR: Ne, ne znam za to, u svakom slučaju ne kad su došli, mislim da bih ja za to čuo, ali nikada nisam čuo za to.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, imajući u vidu vremensko ograničenje, ja odustajem od dodatnog ispitivanja.

SUDIJA MEJ: Hvala. Dokument koji smo pronašli je dokazni predmet broj 94.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da. Mislim da je optuženi želeo da se to prihvati kao dokazni predmet, ali to već jeste dokazni predmet broj 94.

SUDIJA MEJ: U redu, znači to je u spisu.

SUDIJA KVON: I to je znači transkript razgovora između Lončara i DZ?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, i to smo pronašli, to je dokazni predmet broj 94, tabulator 42.

SUDIJA MEJ: Generale, hvala vam što ste došli da svedočite i hvala vam što ste jutros pronašli vremena i odložili svoj odlazak, a sada možete ići.

SVEDOK MEZONEV: Hvala.

TUŽILAC RAJNEFELD: Vi ste rekli da sada želite da slušate Dritu Emini, kako bi se nastavilo unakrsno ispitivanje.

SUDIJA MEJ: Da. Izvolite sestti. Vi ste još uvek pod svečanom izjavom, koju ste dali juče. Danas ćemo završiti vaše svedočenje. Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste iz podruma videli ovo brdo Bebušit (Bebushit), koliko je udaljeno od mesta na kome ste vi bili?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: 200 metara od moje kuće. Oko 200 metara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su policajci koje vi kažete da ste videli na brdu kroz pukotinu na zidu podruma stajali ili su bili u zaklonu?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Videla sam trojicu ili četvoricu, to se tačno ne sećam, tu su stajali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači videli ste samo trojicu ili četvoricu policajaca na brdu na 200 metara od vas iz podruma u kome ste, kažete, ležali na podu, je li tako?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Na koje policajce mislite, na srpske policajce, da li govorite o srpskim policajcima?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam shvatio da o njima govorite.

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Videla sam srpske policajce. Ne mogu reći koliko ih je bilo na brdu Bebušit, ali znam da smo bili opkoljeni od strane srpske policije i vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada kažete da ne možete reći koliko ih je bilo, maločas ste i da vas nisam pitao to rekli, da je bilo troje ili četvero. Rekli ste pre jedan minut da ih je bilo troje ili četvero na brdu 200 metara od podruma u kome ste ležali na podu?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ne znam o kojoj to policiji ili vojsci vi mene pitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O toj o kojoj ste sada odgovarali, pitao sam vas o policajcima koje ste videli na brdu Bebušit, odgovorili ste, iako vas nisam pitao koliko ih je, da ste videli tri ili četiri policajca koji su stajali.

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Videla sam srpske policajce i vojnike iz podruma gde sam se nalazila, ne znam koliko ih je bilo, ali znam da smo bili opkoljeni srpskom policijom i vojskom, i to po vašim naređenjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako ste videli troje ili četvero kažete, kako ste zaključili da ste bili opkoljeni? Da li su vas ta tri ili četiri policajca koje ste videli na brdu, kako kažete 200 metara od tog podruma, opkolili?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ovo pitanje optuženog mi nije jasno.

SUDIJA MEJ: Molim vas da prestanete da mu se obraćate i da ga nazivate optuženi. Za to nema potrebe. Vi ovde svedočite pred ovim sudom. Izvolite, gospodine Miloševiću. Pronađite neko drugo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Očigledno je da treba drugo pitanje postaviti. U svojoj izjavi na strani 8, navodite da ste šest dana u brdima iznad Loška (Lozhak) bili u pećini zvanj Imer Devetaku (Imer Devetak), je li to tačno ili ne?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Nisam bila u pećini na tim brdima nad Račkom, ostala sam, bila sam u pećini u Lošku, i ta se pećina zove pećina Imera Devetaka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste bili u toj drugoj pećini koju sada pominjete šest dana, je li tako?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Nedelju dana smo bili u pećini. To je bilo u brdima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da piše u vašoj izjavi da ste bili u pećini šest dana? Navodite da ste imali peć na drva ispred pećine, je li tako?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Moja porodica i ja bili smo u pećini Imer Devatak blizu Loške, nismo imali peć, bili smo u brdima, imam i fotografije, koje je snimio Barni Keli. Tamo nije bilo kuća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja i ne pitam za kuće, nego za pećinu. A šta je snimio Barni Keli?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Barni Keli je fotografisao mesto gde smo moja porodica i ja boravili u pećini tokom rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li vi šest dana proveli u toj pećini?

SUDIJA MEJ: Nema veze da li je šest ili sedam dana, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto ste ostali tamo tolike dane kada je u selu bilo mirno? Zašto ste ostali tamo?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Nismo imali mira u našem selu, zbog srpske policije i vojske, zbog vaših naređenja, granatiranja, bili smo prisiljeni da odemo i boravimo u toj pećini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada je bilo to granatiranje? Da li se sećate datuma?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi govorite dakle da ste u pećini bili 1998. a ne 1999. godine, da li je tako?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: S početkom 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Početkom 1998. ste bili u pećini?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Već sam to rekla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bili ste znači početkom 1998. u pećini zato što su vam Srbi granatirali selo?

SUDIJA MEJ: Ona nije rekla u početku nego „s početkom 1998. godine“. Možete li nam reći otprilike kada je to bilo 1998. godine, u koje doba godine?

SVEDOK EMINI: Da, mogu vam to reći, časni Sude. To je bilo 1998. godine. Ne mogu da se setim tačnog datuma, ali mi smo bili u toj pećini. Kad su srpska vojska i policija granatirali sa brda Ceste (Cesta) i sa Geštenja (Geshtenja) nije bilo sigurno da ostanemo u selu i bili smo prisiljeni da potražimo utočište na nekom mirnijem mestu.

SUDIJA MEJ: Ali, recite nam u koje doba godine je to bilo? Ne treba nam tačan datum, ali otprilike.

SVEDOK EMINI: Kad je selo zapaljeno 23. avgusta 1998. godine, bila je nedelja.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O kom selu govorite, molim vas?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Govorim o selu Račak, a otišli smo i u blizinu Lošaka, u brdima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi tvrdite da je selo

Račak zapaljeno 1998. godine?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: 23. avgusta 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mej, ja ne razumem razliku između „u početku 1998“ ili „sa početkom 1998“, pošto meni se čini da je to u određivanju vremena isto. Pa zato bih sada zapitao svedokinju kako avgust može da bude na početku 1998. godine?

SUDIJA MEJ: Kad se kaže „s početkom u 1998. godini“, znači da je tada počelo, prvi put su tada otišli u pećinu, a ne da su početkom 1998. godine prvi put otišli u pećine. Mislim da je to ona sad razjasnila. Možemo li preći na nešto drugo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle, vi tvrdite da je selo bilo zapaljeno u avgustu 1998. godine? Je li tako ili ne? Samo kažete da ili ne?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: 23. avgusta 1998. godine, bila je nedelja kada je naše selo spaljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, je li postojalo selo i početkom 1999. godine?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Nakon što se rat završio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kažete zapaljeno je 1998. godine?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Kada su srpska policija i vojska spalili selo po vašem naređenju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam, pošto kažete da je selo zapaljeno u avgustu 1998. godine, je li ono, znači, nije postojalo sve do posle rata? Tako ste rekli malopre.

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Časni Sude, ne razumem, nije mi jasno šta on govori.

SUDIJA MEJ: U kojoj meri je selo spaljeno 1998. godine?

SVEDOK EMINI: Rekla sam otprilike, ne mogu reći tačno. Možda je bilo 56 ili više kuća.

SUDIJA MEJ: Ali ne celo selo, je li to hoćete reći?

SVEDOK EMINI: Pola sela je spaljeno. Možda i više, ali stvarno nisam sigurna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi govorite o selu Račak, je li tako?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, do 1999. godine više od pola sela je bilo spaljeno. To vi tvrdite.

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ja sam rekla i nema potrebe da ponavljam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Međutim, kada kažete u avgustu, kad ste, kad je selo spaljeno, pobegli u tu pećinu, kažete da ste se razboleli od vlage i hladnoće i kažete onda da bi se uverili da vam je porodica u redu i da ste tada bili srećni noću ste dolazili da proverite kako se oni osećaju.

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ja sam sa porodicom tamo provela nedelju dana, ali smo se vraćali kući da uzmemo hranu, jer u brdu nigde nismo mogli da nađemo hleb. Moja dva brata su bila bolesna od zime, od te pećine gde je bilo jako hladno. Unutra je bilo kao u frižideru. Rekla sam već kako je to izgledalo. Čak ni divlje životinje nisu mogle tamo da žive, a kamoli deca. Imam fotografije. Ja sam u toj pećini bila sa svojom porodicom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi otkud takva hladnoća u avgustu? Je li to bilo nešto izuzetno?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ta pećina je u brdima. Unutra je, u dubini pećine je hladno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto kažete da ste se noću uveravali da vam je porodica u redu i bili srećni, što je logično, kad to vidite, da li to znači da vi preko dana niste bili sa porodicom?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ja sam sve vreme bila sa porodicom. Ponekad bih odlazila kući da uzmem neku hranu. I nisam bila srećna, jer unutra gde smo mi proveli to vreme bilo je jako hladno. Tamo smo otišli zbog vašeg granatiranja, a ne zato što smo hteli. Srpska policija i vojska, vaša policija i vojska su nas naterali da pobegnemo tamo od granatiranja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kad ste se vratili iz pećine kući, recite mi datum? Znači, otišli ste 23. avgusta u nedelju, kad je selo zapaljeno, kako vi tvrdite, kada ste se vratili kući?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ne sećam se datuma, nisam sigurna kada smo se vraćali, jer vratili smo se na nedelju dana, pa smo posle toga otišli u Lošak. U svom selu nikad nismo bili sigurni, nikad nismo bili bezbedni, jer su srpska vojska i policija bili na brdu Ceste, pored Geštenja i nikad nismo bili bezbedni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvinjavam se pošto moram da čitam sa transkripta, vrlo je slab zvuk, neuobičajeno slab danas. Dobro, je li to znači da se vi niste vratili kući ili ste se vratili kući posle određenog vremena? Kad ste se vratili kući?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ne sećam se datuma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, znate li bar otprilike koliko ste dugo bili van kuće? Nedelju dana, dve, mesec, godinu, koliko ste dugo bili van kuće?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Od 1998. godine, počev od 1998. nikad nismo bili bezbedni kad smo bili kod kuće zbog srpske policije i vojske koji su po vašim naređenjima stalno pucali na naše selo sa brda Cesta i stalno smo morali da nalazimo neke zaklone, druga mesta, jer oni su stalno pucali na Račak. Srpska policija i vojska, da su nas našli u selu, masakrirali bi nas kao što su uradili 15. januara, jer je ubijeno 42 ljudi i možemo reći šta se desilo u selu Račak 15. januara. To je istina, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Sada ste iskoristili 20 minuta koji su vam dati za ovo ispitivanje. Možete još jedno pitanje postaviti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Na kraju krajeva, i nije neka novost. Vi ste na strani 13 naveli spisak ljudi koji su ubijeni u Račku 15. januara. Da li znate da se imena koja ste vi dali ne slažu sa zapisnikom o identifikaciji koja je sprovedena? Da li znate da imena koja ste vi dali i koja ću sad navesti, znači, Muhamed Imeri (Muhamet Imeri), Kadri Silja (Kadri Sylja), Arif Silja (Arif Sylja), Fahida Silja (Fahida Sylja), Banuš Azemi (Banush Azemi), Ahmet Zenuni (Ahmet Zenuni), Muhamed (Muhamet) nepoznato prezime, Šać Beriša (Shaq Berisha), Njazi Imeri (Njazi Imeri) i tako dalje...

SUDIJA MEJ: Mi sami to možemo da pročitamo iz izjave. Pitanje je, samo trenutak. Pitanje je vezano za zapisnik o istrazi. Kako ste napravili ovu listu? Da li se sećate liste koju ste napravili u svojoj izjavi?

SVEDOK EMINI: Časni Sude, molim vas, ponovite pitanje.

SUDIJA MEJ: Vi ste u svojoj izjavi napravili spisak izvesnog broja ljudi koji su ubijeni u Račku.

SVEDOK EMINI: Časni Sude, ako mi dozvolite, ja mogu dati imena ljudi koji su masakrirani. 42 ljudi je ubijeno u Račku 15. januara.

SUDIJA MEJ: Vi ste dali njihova imena i ona već stoje u izjavi. Pitanje je kako znate ta imena, odakle vam ta imena i kako ste napravili spisak?

SVEDOK EMINI: 16. januara ja sam otišla sama u brda i neka od tih tela sam videla svojim očima. Ali, od bola i žalosti nisam mogla sve da ih identifikujem. Oni su bili unakaženi.

SUDIJA MEJ: U redu. Ovde ćemo prekinuti ovo ispitivanje. Gospodine Tapušковиću, imate li neko pitanje za ovu svedokinju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li ja samo da završim moje pitanje?

SUDIJA MEJ: U redu, ali ovo je stvarno poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako objašnjavate da se vaš spisak razlikuje za 15 lica od onoga što je utvrđeno?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Nema nikakve razlike. Ja mogu da dam njihova imena ako optuženi želi. 15. januara 42 ljudi je masakrirano. Dozvolite mi, časni Sude...

SUDIJA MEJ: Ne, već ste odgovorili. Gospodine Tapušковиću, izvolite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časni Sude, ja imam samo jednu temu. Molio bih vas da obratite pažnju na stranicu 14, zadnja dva pasusa engleske verzije, drugog iskaza. Gospođice Drita, da li je vama otac kasnije rekao da je muškarcima naređeno da idu prema brdu Babušit i kada? Ja pitam kada?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: To je bilo 15. januara.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vam je on tada rekao da su oni tamo krenuli da idu bez pratnje policije i vojske?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Srpska policija je bila u zasedi, čekajući na njih, i ljudi nisu išli u tom pravcu jer su mogli biti masakrirani kao i svi drugi. Otišli su u različitim pravcima i razišli su se. Nisu išli u onom pravcu u kojem im je srpska policija rekla da idu. Krijući se iza zida, tamo je stajala srpska policija.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dakle, svi oni su izbegli masakr, kako ste vi ovde kazali? Na taj način su oni svi uspeli da spasu živote?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Srpska policija i vojska rekla je muškarcima da se penju prema brdu Babušit i oni su krenuli u

tom pravcu. Ali imali su sreće, jer tamo postoji skretanje i oni su se razišli u različitim pravcima. Oko pet ili šest sati su se krili u jarugama, ne znam koliko dugo, i izvukli su žive glave. Srpski policajci i vojnici su ih čekali u brdu, ali oni su ipak izvukli žive glave. To je istina, časni Sude. To je istina.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Koliko ih je bilo koji su tako spasili glave?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ne sećam se koliko ih je bilo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Želeo bih, časne sudi je, samo s tim u vezi da postavim još jedno pitanje gospođici Driti, a ovo o čemu bih je pitao nalazi se na sedmoj stranici, kraj pasusa engleske verzije, drugi iskaz. Vi ste tu kazali, ali nije jasno, da su neki pripadnici OVK iz Račka dejstvovali u drugim selima i da se to na taj način radilo, tako je to funkcionisalo. Je li to tačno?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Stvarno ne razumem vaše pitanje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, ne bih insistirao onda. Međutim, zanima me, gospođice Drita, da mi kažete ovo. Ovde ste rekli: „Na brdu Kodra e Babušit, odnosno mestu na kome se odigrao masakr bilo je vojnika OVK.“

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Na brdu Babušit desio se masakr tog 15, a nisam videla nikakve vojnike OVK. Tamo su bili samo civili.

SUDIJA KVON: Ja bih hteo da pomognem, ako mogu. Ako bi svedokinja mogla da dobije i da pogleda dokument na albanskom, to su stranice K0217209 i 10. Gospođice Emini, da li se sećate pitanja da li je vaš otac i vaš brat, da li su oni pomagali u kopanju rovova u brdima? Vi ste odgovorili da u to vreme niste bili tamo. Ja gledam sada pasus gde se o tome govori. To je blizu dna ove strane. Citiram: „Na brdu kod Kodre e Babušit gde se desio masakr bili su vojnici OVK. Oni su imali rovove na brdu odakle su posmatrali aktivnosti u selu i na drugim brdima. Seljani su pomagali u kopanju rovova za OVK, dva ili tri meseca pre masakra. Ne znam koliko je bilo pripadnika OVK u brdima. Oni su radili noću tako da ih

nisam mogla videti. Moj otac i brat su pomagali u kopanju rovova." Vi ste ovo napisali u svojoj izjavi. Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK EMINI: Da, časni Sude, možda sam ja pomagala svom ocu, ali ja nisam videla šta su oni radili. Možda sam mu i pomagala, ali nisam mogla da vidim šta tačno oni tamo rade.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni sudijo Kvon, upravo je to bilo ono što sam želeo da pročitam. Hvala. Više nemam pitanja.

SUDIJA MEJ: Ima li dodatnog ispitivanja?

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Samo u vezi te jedne stvari, ako mi dozvolite. Gospođice Emini, da biste dali tu informaciju istražiteljima Tužilaštva Međunarodnog suda, ako već niste videli to svojim očima, da li vam je to neko rekao?

SVEDOK EMINI – ODGOVOR: Ja sam samo čula o tome i moj otac mi je pričao. Govorio je: „Moramo pomoći vojsci“.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, gospođice Emini.

SUDIJA MEJ: Ovim se završava vaše svedočenje, gospođo Emini. Hvala što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite. Sada možete ići.

SVEDOK EMINI: Hvala vam na pozivu, časni Sude. Sve što sam vam rekla je istina.

TUŽILAC NAJS: Hteo sam da se pozabavimo pitanjima koja se tiču sledećeg svedoka, Barnija Kelija. Kada smo ga prekinuli pre par dana, jer nismo imali vremena, ja sam podelio neke dokumente sa merodavnim pravom. Ne znam da li je Pretresno veće imalo vremena da pregleda te materijale koje sam predao?

SUDIJA MEJ: Jesmo.

TUŽILAC NAJS: Radi zapisnika, kada poslužitelj bude tu, zamolio bih da se to stavi na grafoskop. I osim onoga sa čim je Pretresno veće već upoznato, ja sam imao priliku da uz pomoć gospodina Guarilja (Guariglia), da vam skrenem pažnju na izveštaje sa suđenja hunti. I tu imamo neke pasuse na prvoj strani u obrnutom redu, gde se vidi da izveštaj komisije koji je prethodio suđenju, izveštaj KONADEP-a (CONADEP) kaže da se u presudi Pretresnog veća prihvatljivost izveštaja ove komisije rešila na sledeći način: „Informacije sadržane u izveštaju koji je primetila komisija KONADEP-a o prinudnim nestajanjima, tačnije izjave raznih svedoka ne predstavljaju svedočenje zbog toga što ne odgovaraju uslovima koje postavlja vojni zakon ili zakon o izjavama svedoka. Treba istaći da Sud neće smatrati činjenicom nešto samo na osnovu tih dokaza koje je predstavio KONADEP.“ To je bio citat. Materijal koji mogu dati svedoci, kao što je gospodin Keli, mogu nam dati razloge za sumnju o njihovim vrednostima.

SUDIJA ROBINSON: Gospođine Najs, postoji velika razlika između izveštaja ove komisije o prinudnom nestajanju ljudi, u slučaju hunte, i izjava ovih svedoka na osnovu kojih je gospodin Barni Keli napravio svoj izveštaj. Izveštaj KONADEP-a sadrži sve te izjave svedoka, što nije slučaj sa izveštajem gospodina Kelija.

TUŽILAC NAJS: Ali te izjave postoje i one mogu biti na raspolaganju kao materijal Pretresnom veću. Postoje rezimeji tih izjava i, naravno, na svaku od tih izjava mi se možemo pozvati i možemo je pogledati. Tako da po našoj tvrdnji, uz dužno poštovanje, to nije prepreka. Mi ovde do sada predstavljamo samo izveštaj sa fusnotama. Vidimo na drugoj strani presude Pretresnog veća da ono odbija izveštaje preliminarne istrage i odbija prigovor na prihvatanje takvog izveštaja na osnovu toga da se ne daje odgovarajuća mogućnost za unakrsno ispitivanje na osnovu tih izjava. I dato je obrazloženje Suda. Znači, i tu postoje prigovori. Ja sam skrenuo pažnju na to veću sa materijalom, ali u holandskom krivičnom pra-

vu izveštaj policajaca koji zapravo predstavljaju svedočenje veštaka mogu biti prihvaćeni. A u španskom zakonu postoji generalna odredba, to vidimo na drugoj strani koja je ispred vas, u prvom i četvrtom redu, Pretresno veće može uzeti u obzir i razmatrati izveštaj policije, uključujući sva dokumenta koja uz njih idu. Ja sam vam već skrenuo pažnju na pasuse koji mogu da nam pomognu u *Slučaju Rutaganda* (Rutaganda) i *Slučaju Bagilishema* (Bagilishema). A Pretresno veće zna da su se pred našim sudom, u *Predmetu Krstić* i *Predmetu Jelisić*, da su se u tim predmetima već pojavljivali svedoci koji su rezimirali materijal, sadržaj o izjavama svedoka. Mogu li samo još nekoliko stvari da kažem, u vezi s merodavnim pravom? Sudija Mej je izneo jedan predlog za razmatranje. On je rekao da postoji razlika između onoga što radi gospodin Keli u svom rezimeu i onoga što je, na primer, bilo urađeno u dokumentu OEBS-a „Kako viđeno, tako rečeno“ ili u izveštaju Hjumen rajts voča (Human Rights Watch) „Po naređenju“ (Under Order). Uzgred budi rečeno, u oba dokumenta se ne daju kompletne izjave svedoka, već informacija koja je u njima sadržana. I mislim da je časni sudija pomenuo to, mada nisam uspeo da nađem to u transkriptu. To je razlika između istražitelja koji na neki način učestvuje u sudskom postupku i da se u tome sastoji suštinska razlika. Ja moram da kažem da se ne slažem s tim. Istražitelji ovog tribunala su imenovani na isti način kao i sekretari, članovi Sekretarijata i ja mislim sudije i tužioc, kao i advokati odbrane. Ja mislim da nema nikakvog razloga da se njihov rad diskvalifikuje.

SUDIJA MEJ: Ne radi se uopšte u diskvalifikovanju, gospodine Najs. Mi uopšte ne dovodimo u pitanje njihov profesionalizam. Ne radi se o tome, ali postoji činjenica da su oni deo vašeg tima. To bi bilo isto kao da neko od vaših pravnika ode i napravi rezimee izjava svedoka. Ja ne vidim razliku. Ne želimo ni na koji način da ih kritikujemo ili ocrnimo, ali postoji razlika između prikupljanja dokaznog materijala od strane člana tužilačkog tima i onoga, kao u slučaju OEBS-a, koji nije predočen za bilo kakav specijalan cilj već jednostavno kao izveštaj o događajima. Meni se čini da postoji razlika između ova dva izveštaja.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, zahvalan sam vam na tom razjašnjenju. Strane u postupku su strane u postupku i to su samo tužiteljica i glavni zastupnici Tužilaštva. I Sud bi trebalo da zna da zbog konvencionalnih granica između onoga šta rade advokati i šta rade policajci u nekim zemljama, da te granice nisu prisutne ovde na ovome sudu, ovde se te uloge mnogo više preklapaju. Prema tome, ako jedni imaju integritet, onda svi imaju integritet. Zato se nama čini, uz dužno poštovanje, da situacija sa izjavama koje su uzeli ovi istražitelji, da je ona sasvim ista kao i situacija koju španski zakoni dozvoljavaju u vezi sa dosijeima. To se odnosi na druge zemlje. Na primer, u građanskom pravu je pozicija tužioca obično bliža poziciji Pretresnog veća. No, u svakom slučaju nema nikakvog razloga da se dovodi u sumnju nezavisnost i integritet rada istražitelja, baš kao što nema razloga da se dovodi u sumnju nezavisnost i integritet same tužiteljice ili nas koji vodimo ove predmete. Prema tome, materijal koji proizvedu ti istražitelji je po našem mišljenju sasvim prihvatljiv ili bi trebao biti prihvatljiv, baš kao i izjave koje ne uzimaju profesionalci.

SUDIJA MEJ: Ali, zašto onda vi ne sednete ovde na mesto za svedoka i ne date te iste izjave? Niko neće dovoditi u pitanje vaš integritet, međutim, vi iznosite teze Tužilaštva, vaše teze. Meni se čini da to nema nikakve dokazne vrednosti.

TUŽILAC NAJS: Bojim se da vas nisam shvatio. Ovo su istražitelji, oni uzimaju izjave u ime ovoga suda. Oni ih uzimaju nezavisno i uz odgovarajući integritet. Da vidimo tačno kakve su vrednosti te izjave. Evo, vidim da se optuženi dobro zabavlja. Prema tome, u osnovi svega mora biti pretpostavka, na osnovu onoga što ste vi rekli da postoji manje integriteta ili da su izjave koje su uzeli svedoci, na neki način manje zadovoljavajuće od izjava koje su uzeli ljudi iz humanitarnih organizacija. No, bez obzira na to koliko je zamaskirana ta pretpostavka da postoji potencijal da istražitelji učine nešto loše ili nečasno, na kraju krajeva, to se svodi na to da onda neko ne bi govorio istinu. Na ovom suđenju smo imali već mnogo dokaza o tome da ljudi ne govore istinu. Svi su primetili

da albanski svedoci na samom početku suđenja nisu baš rado želeli da priznaju da je postojalo prisustvo OVK. Možda će se to nastaviti, možda je to razumljivo, ali to ne obezvređuje ostatak njihovog iskaza, i kada se pokaže neki materijal koji će pokazati da oni nisu govorili istinu, taj će materijal biti pronađen u izjavama koji su uzeli istražitelji. Tu se nalazi integritet. Do sada nije bila iznesena niti jedna podrživa tvrdnja da tim izjavama nedostaje integriteta.

SUDIJA KVON: Ali, gospodine Najs, ono što je ovde važno jeste to da mi moramo uraditi pravu stvar. Pravednu stvar. Ali takođe je važno i to da ono što radimo da se drugima čini, da drugi to vide, da treća lica vide to kao nešto pravično. Mi ne dovodimo uopšte u sumnju integritet istražitelja. Međutim, oni su deo tima Tužilaštva. Prema tome, jednostavno, ljudima u javnosti, trećim licima se to neće činiti nezavisnim. Oni ne smatraju da će to biti nezavisno od Tužilaštva. Evo, ja govorim u svoje ime. Ovo veće nije protiv toga da sasluša svedoke koji su bili na licu mesta, ili daju iskaze iz druge ruke. Na primer, Fred Abrahams (Fred Abrahams), on je pripadao Hjuman rajts voću. On je razgovarao sa mnogim svedocima, a ono što smo mi odbacili iz njegovog svedočenja je izvor informacija. I sad govorim u svoje ime, i moram reći da smo mi spremni da ga prihvatimo. Ali gospodin Barni Keli je jedan drugačiji slučaj. On je različit. On je deo tima Tužilaštva. To je razlog zbog kojeg razmišljamo o tome.

TUŽILAC NAJS: Meni je od pomoći da znam to na koji način vi razmišljate. Ja nužno ne prihvatam tvrdnju da bi šira javnost smatrala da je iznenađujuće da ovo veće prihvati izjave koje su savesno uzeli naši istražitelji. Ja mislim da šira javnost može smatrati da će biti iznenađujuće to da Veće prihvata da radi, da zasniva svoj rad na veoma ograničenom asortimanu materijala, a da uopšte ne razmotri tri veoma dobro definisane svrhe koje sam ja bio predložio, pisane i potpisane izjave ljudi koji su voljni biti svedoci u ovom predmetu.

SUDIJA MEJ: Mi ovde donosimo odluku o dokaznoj vrednosti sažetka, iskaza koji je sačinio član osoblja Tužilaštva. Mi ovde ni na koji način ne dovodimo u pitanje njegov integritet niti njegov profesionalizam. To uopšte nije to, ne radi se o tome. Radi se o tome da se postavlja pitanje u čemu je dokazna vrednost sažetka koji je, zapravo, tek nešto više od opisa teza Tužilaštva. Ja vam kažem, to nema nikakvu veću dokaznu vrednost od onoga što ste vi, ili bilo koji drugi zastupnik Tužilaštva ovde izneli sa vašeg mesta tužioca. To je, dakle, tek sažetak teza Tužilaštva. Naravno, ovaj svedok ide još i dalje. On nam daje i zaključke. U redu, možda ćete nam vi u određenom trenutku predložiti da mi pogledamo izjave i možda ćemo morati to razmotriti. To je, pak, jedna sasvim druga stvar. Međutim, u ovom trenutku se mi bavimo izjavom gospodina Kelija.

TUŽILAC NAJS: Naravno, konkretni zaključci, nije ono što ja želim imati. Ja bih želeo imati ne toliko sažetak naših teza nego sintezu materijala. To je ono što nam ovaj svedok daje, kao i drugi nezavisni dokumenti koje je Sud već razmotrio. Ako pogledate, na primer, dokument gospodina Kelija u kojem je on sintetizovao i sažeo ono što je rečeno, onda to iznosi neku tvrdnju, zatim u fusnosti iznosi svedoke koji podržavaju tu tvrdnju i zatim prelazi na sledeću tezu. To, u svakom slučaju, nisu teze Tužilaštva, to je tek sažetak analize onoga što se nalazi u izjavama svedoka. Ukoliko Sud želi uzeti sve izjave svedoka i pročitati ih, a Sud to do sada nije želeo da učini...

SUDIJA MEJ: Ne, ne želimo.

TUŽILAC NAJS: Onda bi došlo do sasvim drugačije situacije. Onda bismo mi bili u situaciji, a sigurno bi i gospodin Keli opet bio u situaciji, jer je najviše znao o Račku, ali mi bismo opet, dakle, bili u situaciji da kada bismo imali dovoljno resursa, da sumiramo ono što kažu izjave svedoka, da te izjave onda predamo ovde, onda to može biti podvrgnuto ispitivanju baš kao i izjava gospodina Kelija. Prema tome, ako je Sud spreman da uzme sve te izjave svedoka i

pročita ih, a radi se o velikom broju izjava, samo za Račak ima ih 60, onda bismo taj problem rešili. I dozvolite mi samo da iznesem i ovih zadnjih nekoliko stvari, onda ću završiti. Ja sam već pokazao da je takva vrsta materijala važna zato jer ona otkriva neistine ili laži. Izjave koje su uzeli profesionalci, a koje leže u osnovi obično su duže i detaljnije, kao ove izjave u knjizi „Kako viđeno, tako rečeno“. Ali moja tvrdnja je da ovakva vrsta materijala Sudu daje smer u kome valja poći kada Sud počne osećati da mu je potrebno više dokaza. Ja sam, evo, već juče čuo da Sud želi da sazna nešto više od verifikatora. To možda ne stoji u ovom izveštaju, ali to je upravo ona vrsta pitanja koja će se pojaviti pred Pretresnim većem i Sud će onda znati gde na ta pitanja treba da traži odgovore. Prema tome, sumirani, sažeti, analiziran materijal, kako god to nazovete, uvek ima vrednost i uvek sam tvrdio da on može biti od pomoći. Naravno, jedna od glavnih vrednosti ovog materijala u suđenju ove vrste jeste to da štedi vreme. Kad smo mi naveli svoje svedoke i kada smo ih onda smanjili sa 30 na 20, na 12, na devet, na pet, a onda sa pet svedoka na jednog živog svedoka, a ostala četiri po pravilu 92bis, dakle, kada smo mi sve to skupa radili, to smo radili pod pretpostavkom da će Veće dobiti jednu drugu vrstu materijala, sintetizovani materijal koji će vam omogućiti da imate kompletni uvid u to šta stoji u drugim delovima materijala, i na taj način vi ste mogli popuniti rupe koje nastaju u svedočenju. Ako nema nikakvog načina da se taj celoviti materijal iznese pred vas kao što su svedoci objasnili i kao što je verovatno sada sasvim očito, ako imamo pet svedoka, ako imamo toliki broj scena, ako postoji toliki broj pitanja koja otvara optuženi, jednostavno je nemoguće stvoriti jedan sveobuhvatni pogled i sveobuhvatni opis onoga što se dogodilo u Račku, jer jednostavno nećete imati iskaze za najveći broj lokaliteta. Možda ćemo morati na kraju svega skupa preispitati celi naš korpus dokaza. To je naša bojazan. A mi imamo još dve druge optužnice koje su naravno veće i opširnije, gde imamo, na primer, Dubrovnik i Vukovar. Ja sam se konsultovao sa kolegicom Uerc-Reclaf, pitao sam je koji je minimalni broj živih svedoka potreban da se daju sveobuhvatni izveštaji o tim događajima...

SUDIJA MEJ: To nas, upravo, dovodi do srži problema. Vi se spremate da vaše teze dokažete detaljima. Ovo je, zapravo, predmet komandne odgovornosti, kao što ste vi sami to na početku rekli, a vi sada želite dokazivati veoma detaljne događaje i to veliki broj takvih događaja. Očito je da mora da postoji granica u količini dokaza koje Tužilaštvo može izvesti ili koje Veće može proraditi, procesirati. To je jedan konačni, to je jedna konačna brojka, to je konačna količina dokaza i to je srž problema u ovom predmetu.

SUDIJA ROBINSON: Dozvolite mi da kažem da se u potpunosti slažem sa sudijom Mejom, da je upravo to srž problema, dakle teza Tužilaštva. Ukoliko se neke lekcije mogu naučiti iz iskustva ovog suda, nadam se da će međunarodno krivično pravo naučiti te lekcije, a to je da se mora postaviti granica količini dokaza koji se izvode u predmetima ovakve vrste kada se radi o masovnim kršenjima međunarodnog humanitarnog prava. Vi možete optužiti koga god hoćete, ali mora postojati granica količine dokaza koji se izvode na Sudu, jer inače sudovi nikada neće završiti suđenje. Radi se o prestižu sudova, sudova ovog tipa koji će doći u opasnost zato što posao neće biti obavljen. A da se vratimo sada na ovo konkretno pitanje. Ono što sam ja ranije rekao, stoji u kontekstu izveštaja Barnija Kelija. To je tek sažetak onoga što je on čuo od svedoka. Tom izveštaju nisu dodaté nikakve izjave i za mene je to razlika između njegovog izveštaja i izveštaja u slučaju argentinske hunte. Vi ste rekli da su pojedinačne izjave svedoka na raspolaganju, da ih mi možemo pročitati, da ima mnogo, da ih ima 60. Sada govorim u svoje ime. Možda možemo pogledati one izjave koje se odnose na incidente o kojima je govorilo petoro svedoka i onda se možda može proceniti da li su te izjave potencijalno potkrepljujuće. Ali ja ne insistiram na reči potkrepljujuće. Možda bi bilo najbolje da jednostavno kažem da ćemo možda onda pogledati one izjave koje se odnose na iste incidente zato jer one mogu biti relevantne. Ali, kada je reč o drugim izjavama, izjavama koje se ne odnose na ono što je reklo pet živih svedoka, ja bih se onda radije priklonio stavu da neće biti mogućnosti da se te izjave uvrste u dokazni materijal, a to sasvim sigurno spada u delokrug onoga o čemu je ovo

veće odlučilo u *Slučaju Tulica*. Mislim, dakle, da se to može odnositi, mislim da ćemo to pogledati i videti u kojoj meri se to može prihvatiti. Želim da naglasim da je srž ovog problema obim teza Tužilaštva. I ono što se može naučiti iz iskustva ovoga suda jeste to da nije svaki slučaj teških kršenja međunarodnog humanitarnog prava nešto što se može krivično goniti, jer inače nećemo nikada završiti naš rad.

TUŽILAC NAJS: Dozvolite mi da se samo osvrnem na vaše dve primedbe i još jednu stvar da kažem. Ja se slažem načelno sa oba ova principa koje ste vi izneli, iako se, uz dužno poštovanje, ne slažem sa poslednjom iznesenom tvrdnjom sudije Robinsona. Ovde se radi o veoma ozbiljnim navodima koji se odnose na jednu masovnu zločinačku aktivnost na velikom području tokom dugog vremena. To su navodi i to se ne može saseći toliko da postane neprepoznatljivo. Naravno, ta se stvar može obraditi na takav način da se na pravilan način odaberu uzorci. Naravno, ukoliko ti uzorci budu takvi da se još uvek može dokazati rasprostranjena, odnosno sistematska priroda. Kao što sam već rekao kada sam govorio o vremenskim rasporedima, možda postoji razlika u vide-nju između Suda i Tužilaštva šta je dovoljan uzorak. Ali, u svakom slučaju, ne možete na osnovu jednog ili dva odabrana incidenta pretpostaviti, ukoliko se optuženi tome ne usprotivi, da se to dešavalo na rasprostranjenoj osnovi i na jednom širokom geografskom području. To se ne može učiniti. Na ovaj ili na onaj način, vi morate dobiti razumno dovoljan uzorak, i ukoliko taj uzorak neće biti razumno dovoljan, onda tužilac neće moći jednostavno da iznosi argumente prema onoj optužnici koja je potvrđena. I imajući to na umu, naš pristup je bio, dozvolite mi uz dužno poštovanje da kažem pristup, da napravimo odabir unutar svakog navoda, da odaberemo jednog ili dva živa svedoka, a da ostatak uđe u spisak po pravilu 92bis. Naravno, oni nisu u potpunosti 92bis, pošto je dozvoljeno unakrsno ispitivanje. Dakle, to je bio naš plan i mi smo želeli videti, želeli smo da omogućimo Veću da vidi na koji način se ti navodi uklapaju u opštu priču iz tog dela sveta, iz tog šireg područja i to upravo time da dovedemo sumarizirajuće svedoke

koji bi, da tako kažem, ocrtali pozornicu na kojoj se to sve odigralo. Jer, ukoliko to ne napravimo, onda će svako trebati pogađati. Račak je dobar primer. Sve te stvari koje su se nesumnjivo dogodile, sa našim svedocima kojih ima petoro, mi smo uspeali da pokrijemo tek tri ili četiri takva događaja, takva lokaliteta. To je naš problem. I zadnja stvar koju želim reći i rečenicu da završim, da kažem zašto. Ako, na primer, pogledamo slučaj Vukovara, slučaj Dubrovnika, naša koleginica Uerc-Reclaf je pogledala materijale i rekla da će za svaki od tih lokaliteta trebati 20 ili više svedoka. Ja vam ne mogu dati nikakvu garanciju da će biti onoga što je sudija Kvon nazvao nezavisnom dokumentacijom i to one vrste koja nam može poslužiti da proveravamo naše žive svedoke. Možda će biti, možda neće biti. Prema tome, ako u tim predmetima Vukovar, Dubrovnik, Sarajevo, dođemo na samo jednog, dvojicu ili trojicu živih svedoka, a ne uspemo ocrtati celu pozornicu tih događaja, kako će onda biti moguće uz najbolju volju na svetu da mi vama ponudimo argumente koji su sveobuhvatni i temeljni, a da vi onda donesete pravilnu presudu? To je naša briga.

SUDIJA MEJ: Hvala. Idemo sada na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Gospodine Kej, ne moramo više da vas uznemiravamo zbog ovog posebnog slučaja. Pretresno veće je već razmatralo navode koje je Tužilaštvo navelo pre pauze. Oni ne utiču na odluku koju ćemo mi sada doneti. Treba naglasiti da se ta odluka odnosi samo na pitanje da li da prihvatimo izjavu i izveštaj gospodina Kelija i ne tiče se daleko obuhvatnijih pitanja o kojima se raspravljalo pre pauze. Analiza materijala koja je data, ili je predloženo da se da, pokazuje da su ti dokazi kompilacija materijala vezanih za incident u Račku, uključujući rezime svedoka o dokazima sadržanim u velikom broju iskaza svedoka i dokumentima i njegovim zaključcima o tim dokazima. Pretresno veće je ranije odlučilo da takvi dokazi nisu prihvatljivi. To se odnosilo na dokaze koje je trebalo da iznese Kevin Kertis (Kevin Curtis), što je Pretresno veće

isključilo, procenjujući to kao dokaze istražitelja koji je pročitao velik broj izjava i došao do raznih zaključaka. Pretresno veće je izuzelo te dokaze na osnovu toga što su to dokazi rekla-kazala, bez dokazne vrednosti, i što je rezultiralo jedino ponavljanjem navoda Tužilaštva. To se nalazi na stranama transkripta 672 do 673. Dodao bih takođe da Pretresno veće ovde sledi svoju raniju odluku iz *Predmeta Kordić i Čerkez*, i odluke Tulica od 29. jula 1999. godine. Veće je kasnije izuzelo slične dokaze u ovom predmetu, na primer izveštaj Džona Zdrilića (John Zdrilić), istražitelja Tužilaštva iz fascikle Bela Crkva. To je stranica transkripta 3499. Može se dati još jedan razlog za izuzimanje ovakvog, ovakvih dokaza, barem kad se radi o beleškama svedoka, a to je ako svedok iznosi svoje zaključke o dokazima, on time ulazi u domen funkcije Pretresnog veća. Na Pretresnom veću je da odluči koje će dokaze prihvatiti, a koje odbaciti i kakve zaključke treba izvući iz dokaza. Prema tome, svaki dokaz koji ulazi u taj domen biće izostavljen. Gospodin Najs sada tvrdi da bismo mi sada trebali preispitati te naše ranije odluke i prihvatiti barem one delove izjave u kojima istražitelj sumira dokaze. On ističe da se to odnosi na jedan značajan incident u ovom predmetu za koji postoji korpus dokaza koji je prevelik da bi se mogao razmotriti u vremenu koje imamo na raspolaganju i koji se ne može pravilno obraditi kroz ograničeni broj svedoka. Prema tome, sažetak istražitelja imao bi neku dokaznu vrednost o kojoj će odlučiti Pretresno veće. Nadalje, on se oslanja na izveštaj OEBS-a koji je prihvaćen u ovom predmetu, to je dokazni predmet 106, a u kojem se u sažetku tog dokumenta i u poglavlju o Štimlju pominju nalazi o incidentu, zasnovani na razgovorima sa svedocima. Prema njegovim rečima, to daje paralelu za prihvatanje izjave istražitelja. On se takođe oslanja na principe iz suđenja okrivljenima iz Argentine, odnosno argentinske hunte za koje smo dobili izvode iz publikacije broj osam. Na tom suđenju odbačeni su prigovori koji se odnose na prihvatanje u dokazni materijal dosijea istrage i izveštaja komisije o nestalima. Oba ova dokumenta sadržavala su izjave brojnih svedoka, ali bilo je istaknuto da je Odbrana imala pristup svim dokumentima pa je mogla izvoditi dokaze da pobija sve dokumente, a presuditelj o činjenicama morao je zatim pažlji-

vo da odluči kakvu težinu tome da prida. Takođe, skrenuta nam je pažnja na odredbe krivičnog postupka u Holandiji i Španiji gde se odobrava upotreba izveštaja policije i istražitelja. Međutim, mora se konstatovati da se svi ovi postupci odvijaju u drugačijem obliku od postupka na ovom sudu koji je zapravo adversorni, suparnički. Zatim, kada je reč o izveštajima i argumentima Tužilaštva, prvo izveštaj OEBS-a. Postoji ključna razlika, po mišljenju ovog pretresnog veća, i bez obzira na argumente koje je jutros izneo gospodin Najš, između tog izveštaja i izveštaja istražitelja, a to je da je izveštaj OEBS-a proizvelo telo nezavisno od bilo koje od strana u predmetu. S druge strane, izveštaj istražitelja po mišljenju ovog pretresnog veća nema tu kvalitativnu nezavisnost, budući da je taj izveštaj pripremljen upravo za ovaj predmet kojim se bavimo. Kao što je istaknuto prilikom iznošenja argumenata, bilo bi to isto kao i da advokat koji zastupa Tužilaštvo sumira izjave u obliku teza Tužilaštva i teze onda iznese Pretresnom veću. Zato izveštaj OEBS-a nije presedan za prihvatanje ovih dokaza. Isto tako, ne možemo se osloniti na špansko-holandsku proceduru. Ali to se ne može reći za izveštaje koji su bili prihvaćeni u suđenju argentinske hunte. Međutim, izgleda da ovaj dosije sadrži izjave svedoka, i zato se u odnosu na njega morala primeniti različita procedura od ove koja se razmatra u ovoj sudnici. A sam izveštaj izgleda da je sličan izveštaju OEBS-a. U svakom slučaju, nisu nas uverili ti argumenti, nisu nas uverili u to da bi trebali odstupiti od ranijih odluka ovog pretresnog veća ili od rezonovanja koje je navedeno u tim odlukama. Mi prihvatamo da je incident u Račku značajan incident. Isto tako imamo na umu ograničenja vremenskoga tipa koja su stavljena Tužilaštvu. Međutim, neka su ograničenja neizbežna, budući da se ovaj incident ne razmatra izolovano nego tek kao jedan među mnogim incidentima kojima se bavi ovo suđenje. Pod tim okolnostima mi smatramo da nije nerazumno da se Tužilaštvo osloni na pet svedoka, zajedno sa drugima koji spominju taj incident u svojim iskazima. Ukoliko tokom izvođenja dokaza oba dokumenta ne budu otvorena značajna pitanja, Tužilaštvo će uvek imati određene ruke da izvodi dodatne dokaze u fazi pobijanja, iako naravno valja reći da mi ne ohrabrujemo takav način zastupanja. Prema tome,

sledi da to nije razlog koji bi nas mogao navesti da odstupimo od principa koje smo ranije spomenuli. Prema tome, ovaj dokaz neće biti uvršten u spis. Moram dodati, kako bih zaokružio stvar, da je spomenuto da je sličan dokaz bio prihvaćen u *Predmetu Krstić*. Međutim, čini se da tamo prihvatljivost tog dokaza nije bila osporena. Isto tako, nije nam skrenuta pažnja niti smo uspjeli da pronađemo obrazloženo mišljenje o toj temi koja bi nam mogla biti od pomoći. Gospodine Najs, to je naša odluka. Gospodin Keli je nešto svedočio, ali veoma malo.

TUŽILAC NAJS: Da, nisam siguran da bi sada imalo smisla da ga mi pozovemo da nastavi sa svojim svedočenjem. On će možda biti unakrsno ispitivan o onome što je do sada rekao, a možda i ne. Pitam se da li bi on možda mogao biti od neke pomoći u vezi sa fotografijama, budući da je neke fotografije on sam snimio, a ostale je pregledao. Međutim, imajući u vidu vremenska ograničenja, mislim da bi verovatno bilo bolje da ostavimo njegovo svedočenje ovakvo kakvo je sada, barem kad je reč o glavnom ispitivanju. A on je uvek ovde na raspolaganju da pomogne u vezi sa dokumentima sadržanim u registratoru za Račak ukoliko Veću takva pomoć bude potrebna. Prema tome, sada se radi samo o tome da li optuženi ili amikusi njega žele da unakrsno ispituju, pa ćemo onda odlučiti da li ćemo ga dovesti ovamo u sudnicu. Ali pre nego što to napravimo, dozvolite mi da kažem da, kao što sam već najavio pre nekoliko nedelja, da ukoliko naš zahtev bude odbijen kao što je sad odbijen, da ću onda od ovoga veća zatražiti da nam izda odgovarajuću potvrdu za žalbu. Od onda su, čini mi se, pravila nešto promenjena, upravo sam pogledao novo pravilo 73(B) gde se traži potvrda ili sertifikacija pre nego što se može započeti procedura žalbe. Uslovi za tu sertifikaciju su da se mora raditi o „značajnom uticaju za ishod ovog suđenja za koje bi odluka Pretresnog veća mogla pridoneti vođenju postupka“. Časni Sude, ja bih prvo želeo da primetim, kao što ste vi to nedavno rekli, da još ne postoji nijedno obrazloženo mišljenje o ovoj temi osim mišljenja ovog veća. Prema tome, postoji potreba za takvu smernicu. Ukoliko stav Tužilaštva bude prihvaćen na žalbenom

nivou, to bi moglo imati značajan učinak na vođenje preostalog dela ovog suđenja, kao i drugih suđenja. Isto tako, imalo bi veoma značajan učinak na dužinu vremena koja će biti potrebna za takva suđenja. Takođe, ukoliko ta odluka bude protivna, to će onda na definitivnan način potvrditi parametre unutar kojih Tužilaštvo mora oceniti koliko dokaza mora da izvodi. Ukoliko ovo pitanje ostane nerazjašnjeno, moramo imati na umu da su već izrečene neke presude koje će doći u žalbeni postupak, i tamo bi se moglo pojaviti pitanje dovoljnosti dokaza u vezi sa bilo kojim od delova ovog predmeta. I Pretresno veće bi onda moglo reći „pa da je bilo moguće uvrstiti u spis sumarizirajuće dokaze, tog problema ne bi bilo, a sad je to prekasno“. Prema tome, iz svih tih razloga koje sam već ranije predvideo, mi vam kažemo da smatramo da se tu radi o slučaju podobnom za sertifikaciju i mi bismo odmah želeli da uložimo žalbu o tome.

SUDIJA MEJ: Dobro, razmotrićemo to.

TUŽILAC NAJS: Hvala. Što se tiče gospodina Kelija, ja sam u rukama Veća, svojih učenih prijatelja i optuženog, ali pre nego što svedok dođe, a i nakon toga, moraćemo utvrditi još nekoliko administrativnih pitanja čime ćemo uštedeti vreme.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, odlučili smo da ne uvrstimo u spis izveštaj i iskaz gospodina Kelija. On je već počeo da svedoči i svedočio je čini mi se o karti. To je zapravo to. Da li želite da mu postavite neka pitanja o onome o čemu je govorio u svom svedočenju? Morate imati na umu da će vaše unakrsno ispitivanje biti ograničeno samo na to, budući da je izveštaj izuzet iz spiska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja bih želeo, pre svega, da komentarišem ovo pitanje o kome je, kako smo videli, gospodin Najs govorio čitav sat, jer ovde je očigledno nastojanje suprotne strane da bude i tužilac i svedok i da sam svedoči o navodima svog izveštaja...

SUDIJA MEJ: Moramo vas prekinuti. Mi smo već doneli odluku i to odluku protiv njih. Prema tome, nema potrebe da sada iznosite argumente o toj istoj temi. Mi ćemo se vratiti na ta opširnija pitanja kasnije, ali u ovom trenutku pitanje je da li želite da unakrsno ispitujete gospodina Kelija ili ne. Da li ga želite nešto pitati o njegovom iskazu ili ga se možemo rešiti?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li je vama jasno da je uz sve argumente koje ste vi izneli, koji nesumnjivo su opravdani da se odbaci ovakvo svedočenje, da se ovde radi i o jednoj krajnje rekao bih zlonamernoj aktivnosti jer u...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Nismo sada spremni da slušamo argumente o tome. Mi smo o tom pitanju doneli odluku, mi ćemo kasnije sutra čuti opširnije argumente. Sada vas pitam da li želite unakrsno ispitati gospodina Kelija ili ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas da mi odgovorite na jedno pitanje. Pošto je gospodin Keli ovde, pošto je nacrtao mape, na tim mapama označio razna mesta kao mesta zločina, da li spada u njegov posao da nešto što prikazuje na prvi pogled potpuno benigno na geografskim kartama, on kartama kvalifikuje kao zločin, iako on ne može da bude pozvan da nešto kvalifikuje kao zločin ili ne, pogotovo kada se radi o sukobu legalnih političkih snaga sa terorističkom grupom. On prejudicira kvalifikaciju, vi imate na kartama mesto zločina 1, mesto zločina 2, 3, 4, 5 i tako dalje. Dakle, ovde se *implicite* želi da nametne, i ovom sastavu koji ovde sedi i javnosti da se radi o zločinu, a ja moram da kažem da se potpuno slažem sa gospodinom Najsom da je nemoguće dokazati ovu lažnu optužnicu i takođe da je nemoguće pogotovo dokazati i odbraniti Vokerovu prevaru u vezi sa Račkom.

SUDIJA MEJ: Iz ovoga shvatam da nemate nikakvih pitanja za gospodina Kelija. Imamo u vidu vašu poentu o karti i naravno, imamo to na umu. Na nama je da odlučimo da li se radilo o zločinima ili ne. To ćemo imati na umu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam još jednu primedbu. Da li mogu da je obrazložim?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U vezi je sa svedočenja Freda Abrahamsa, koje je pomenuo gospodin Kvon. Mislim da je svedočenje Freda Abrahamsa još očigledniji primer nepodobnosti za svedočenje nego što je to primer gospodina Kelija. Naime, ne znam da li je gospodin Kvon pažljivo pročitao njegovu izjavu, ali iz izjave proizilazi potpuno nesumnjivo da je i on deo tima Tužilaštva. Naime, on...

SUDIJA MEJ: O tome ćemo tek čuti. Nismo još stigli do gospodina Abrahamsa. Koliko sam shvatio, nema pitanja za gospodina Kelija. On može biti slobodan, prelazimo na sledećeg svedoka.

TUŽILAC NAJS: Imam nekoliko administrativnih pitanja koje bi trebalo da rešimo. Pre svega je pitanje novinskog članka.

SUDIJA MEJ: Nismo zaboravili to.

TUŽILAC NAJS: Ne znam da li želite da se time bavim dalje pošto je to vaše ovlašćenje. Ja sam predao kopiju naloga iz *Predmeta Blaskić* i, naravno, nas veoma brine ukoliko se ne preduzmu mere da se stane na put ovakvom postupku, da to može imati određene efekte ili mogu drugi svedoci odustati od svedočenja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, mislim da se svi slažemo u ovom veoma složenom pitanju. Da li imate nešto pismeno ili imate usmene argumente?

TUŽILAC NAJS: Ne, nemam. Jedino ovlašćenje koje mi možemo da nađemo da može biti slično nacionalnom zakonodavstvu je pravilo 77(C)(iii). Ukoliko bi Pretresno veće samo pokrenulo postupak, kao što predviđa ovo pravilo, alternativa je da se nama da

uput da istražimo to pitanje, što bi onda izazvalo određeni zastoje. U *Predmetu Blaškić* nalog je predstavljao instrukciju državi da preduzme mere i da pruži informacije. I pregledajući pažljivo pravila i pokušavajući da nađem kakvo bi ovlašćenje imao ovaj sud da uputi urednika da objasni ovaj veoma ozbiljan prekršaj, dakle jedino što sam našao potpada pod pravilo 77(C)(iii), i to isključivo pod to pravilo, ako bi Pretresno veće pokrenulo postupak. Međutim, to se nije dešavalo mnogo često u prošlosti i nije dovelo ni do kakvog postupka koji bismo mi uspeli da pronađemo. Toliko o tome, ne znam da li želite da čujete još nešto od mene o tome?

SUDIJA ROBINSON: Mi ćemo ozbiljno razmotriti to pitanje, ne samo razna pitanja nego i pragmatičnije aspekte, i uzećemo u obzir vaše argumente.

TUŽILAC NAJS: Hvala. Zatim K-12, radimo na pretpostavci da to nije svedok koji potpada pod odredbe pravila 92bis. On je predviđen za ponedeljak, ja sam pokušao da malo ispremeštam raspored da on dođe neki drugi dan, ali možda neće biti u stanju. On će možda da se pojavi u ponedeljak. Ne znam da li ćemo uspeli da počnemo i da završimo gospodina Abrahamsa sutra. Kad sam već stigao do njega, ima nekoliko pitanja koje treba da rešimo. Ukratko, prva od njegove dve izjave ima i sadrži neke redigovane stvari koje su zapravo izbrisani delovi, a to su imena ljudi koji su mu pružili određenu informaciju. Bilo bi u redu da mi, pre svega, dobijemo odobrenje od tih ljudi čija su imena redigovana da se njihova imena iznesu u javnost na ovom suđenju, kao i da od organizacije Hjumen rajts voč dobijemo njihovu saglasnost da se oni odriču svojih prava u svojoj uobičajenoj proceduri. Dosad smo bili uspešni samo u dva slučaja, u pogledu dve osobe. Ako dobijemo odobrenja druge dve osobe koje u ovom trenutku rade na terenu, Pretresno veće će moći da čuje njihove iskaze. A druga izjava nam je predata, mislim, u februaru ove godine, i u svakom slučaju ćemo se oslanjati na drugu izjavu. Tako stoje stvari u pogledu gospodina Abrahamsa.

SUDIJA MEJ: Da li ste vi tražili da to bude svedok po pravilu 92bis?

TUŽILAC NAJS: Tražili smo, ali ne znam da li će to biti odobreno.

SUDIJA MEJ: Moram pogledati, nisam upoznat sada sa tim.

TUŽILAC NAJS: Hvala. I da li možemo tražiti vašu pomoć vazano za drugu temu kojom bismo se mogli pozabaviti na ročištu *ex parte*, ali ročišta *ex parte* se moraju izbegavati gde god je to moguće, i u svakom slučaju zahtevaju vremena da se organizuju. Jutros ste spominjali neke svedoke koji spadaju pod pravilo 70. Ako je ovo previše nejasno, verovatno ću morati to na drugi način da uradim, verovatno kroz neko ročište *ex parte*. Pitanje je da li će Pretresno veće biti spremno da izda ovaj nalog uopšte za sastanak. Dakle, za informaciju o pravilu 70, zahtev bi bio sledeći: da predstavnik takve zemlje bude u Sudu, to je jedan deo zahteva, zatim da ispitivanje od strane Tužilaštva bude ograničeno i detaljno pregledano, odnosno da se sa tim složila vlada date zemlje. To se striktno ne tiče Pretresnog veća, ali samo radi vaše informacije. Zatim, da obim unakrsnog ispitivanja bude ograničen na obim direktnog ispitivanja, a još važnije od toga je da se može dobiti nalog unapred za takav iskaz, za takvo svedočenje. Ukoliko bi se postigao takav sporazum po pravilu 70 između Tužilaštva i onoga ko daje takve informacije, pitanje je da li bi Pretresno veće izdalo nalog koji samo omogućava takve mere ili bi se to rešavalo *ad hoc* na samom suđenju? Ukoliko mi date odgovor na ovo pitanje, možda bih mogao da ubrzam naš rad.

SUDIJA MEJ: Ja ću to razmotriti. Možete uvesti sledećeg svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li ja da dam primedbu na ovo? Molim vas, u samoj izjavi Abrahamsa piše da je u dva navrata bio angažovan od strane Tužilaštva, 2000. i 2001. godine kada je, kako to sam tvrdi u svojoj drugog izjavi, radio na analizi optužnice i istraživanjima u vezi sa optužnicom. Znači, profesionalno angažovan od strane Tužilaštva da radi na tome. On je, dakle, deo tima

Tužilaštva i u tom pogledu čak očigledniji primer nepodobnosti, jer je radio na analizi optužnice i istraživanjima u vezi sa tim. On je, naime, neko ko je veoma aktivno saradivao u izradi optužnice, a onda radio i na njenoj analizi i na istraživanju. To ispada da gospodin Najs ovde praktično svedoči o svojim sopstvenim konstatacijama i optužbama. To bi bilo kao da on menja mikrofon, postavlja pitanje na svom mestu pa odgovara na mestu svedoka. Mislim da je potpuno jasno da je Abrahams u tom pogledu deo tima Tužilaštva, što sam potvrđuje, profesionalno i 2000. i 2001. godine apsolutno u još goroj poziciji nego Keli koga ste maločas odbili. Podsetio bih vas da kod prošlog svedoka, Mezoneva koji je general, koji je bio na Kosovu i Metohiji, koji je bio očevidac, vi njemu niste odobrili da odgovori na moje pitanje koje se ticalo njegovog mišljenja. A ovde čoveku koji nije bio očevidac, koji nije ni očevidac ni ekspert, koji je aktivni učesnik tima optužnice, vi stavljate mogućnost da on ovde iznosi i svedoči. Mislim da je to jedna tako očigledna nedopustiva manipulacija kojom se služi Tužilaštvo da biste vi morali da na to reagujete. A pogotovo, i to je ovo poslednje što je pominjao tužilac, kaže treba da svedoči u skladu sa pravilom 70. To znači da iznosi razne navode s tim da su zaštićeni oni od kojih je navode dobio, čak da ne sme da kaže i odakle mu i kako su ti izvori informacija korišćeni. Mislim to sa tim tajnim svedocima, tajnim izvorima informacija...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ja ću morati da vas prekinem. Sve to su pitanja koja možemo rešiti uskoro kada on dođe da svedoči. Shvatili smo gospodina Najsa da je poenta o informaciji nešto što će biti tek razmatrano. Neka uđe sledeći svedok.

TUŽILAC ROMANO: Sledeći svedok je Biljal Avdiju. Ja bih htela da kažem da je on veoma jednostavan čovek, da ima teškoća sa čitanjem i neće moći da pročita svečanu izjavu. Takođe treba da informišemo optuženog da njegova pitanja treba da budu jednostavna inače ih taj čovek neće razumeti.

SUDIJA MEJ: Molim prevodioca da pročita svečanu izjavu.

prevodilac: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Izvolite sestii.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Vaše ime je Biljal Avdiju. Je li tako?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kada ste rođeni?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: 1947. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste rođeni u Račku?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li tamo živite?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Avdiju, vi ste dali jednu izjavu Kancelariji Tužilaštva 30. novembra 1999. godine, sećate li se toga?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A 28. maja 2002. godine? Došli su na sastanak sa predsedavajućim službenikom ovog suda i vama je pročitana vaša izjava na albanskom jeziku. Da li se sećate toga?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: U to vreme imali ste mogućnost da pregledate tu izjavu. Recite nam da li se slažete sa njenim sadržajem.

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO: Tužilaštvo predlaže da se izjava sa priložima uvrsti u spis.

SUDIJA MEJ: Da, u redu.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj 187 za neredigovanu verziju, za kompletnu verziju i 187a za redigovanu verziju.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Samo jedno razjašnjenje za informaciju Suda. Uz njegovu izjavu postoje dva priloga. Prilog A, to su fotografije koje je dao sam svedok, koje prikazuju njegovu kuću, sa nekoliko mesta u Račku. Ove fotografije su isto fotografije koje se nalaze u fascikli Račak, tabulator 8. Prilog B su fotografije vozila koja je identifikovao ovaj svedok. Rezime svedočenja ovog svedoka je sledeći: on je kosovski Albanac koji je proživeo incident u jaruzi u Račku u opštini Štimlje 15. januara 1999. godine. On kaže da su tog dana izvršena dva napada na Račak, od strane srpske policije koja je okružila selo. U to vreme nije bilo nikakvih pripadnika OVK u selu, niko nije bio ubijen tokom ofanzive, ali nekoliko kuća je uništeno ili oštećeno i povređena su dva civila. Svedok kaže da je policija nosila plave maskirne uniforme, kao i obične plave uniforme, a vojnici Vojske Jugoslavije su imali zelene uniforme sa maskirnim elementima. Ovaj svedok je primetio policijska i vojna vozila, oklopna vozila i „prage“ na brdu Cesta pre 15. januara 1999. godine i ona se nalaze u prilogu B. 15. januara 1999. godine u 7.00 ujutru, ovaj svedok se probudio od pucnjave i eksplozija u selu. Shvatio je da je selo napadnuto i sklonio se sa svojim sinom u jednu štalu. U toj štali bilo je petoro ljudi iz sela i svi su bili u civilnoj odeći. Njegov sin je ranjen prilikom ulaska u štalu. Oni su svi napustili tu štalu i otišli su u kuću Sadika Osmanija (Sadik Osmani) gde su se pridružili drugim muškarcima iz sela. Stiglo je oko 25 policajaca, oni su izveli muškarce iz kuće i pretresli su ih. Pregledali su njihove lične karte, oduzeli su ih i policija je onda počela da bije ljude štapovima i drugim predmetima. Psovali su ih, pretili su im da će ih ubiti. Tu su bili prisutni i pripadnici Vojske Jugoslavije. Zatim su naredili muškarcima da se popnu na brdo do

jaruge. Kada su stigli u jarugu, svedok je video uniformisane srpske policajce koji su vikali i psovali ih. Srpska policija je otvorila vatru i na te muškarce i ubila ih. Svedok je izgubio svest i otprilike pet sati je bio u nesvesti i pet sati je ostao tamo. On je imenovao žrtve i preživeli i proverio je da li neki od pogođenih ljudi daju znake života. Proveo je noć u šumi sa drugim preživelim. On kaže da su svi muškarci u jaruzi bili civili i da nisu nosili ništa što bi moglo da ih pomeša sa borcima. Bili su i mladi i stariji ljudi. To bi bilo sve, časni Sude, nemam daljih pitanja.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vašoj izjavi naveli ste da su na Račak izvršene dve ofanzive u periodu od kraja 1998. pa do 15. januara 1999. godine. Kada su te ofanzive izvršene?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Vidite, krajem 1998. godine srpske snage i srpska vojska pokušali su da uđu u selo, ali tamo nije bilo vojnika OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je bilo nekog napada na selo pre kraja 1998. godine?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Oni su došli, počeli da pale kuće. Spalili su oko 65 kuća. U selu nije bilo pripadnika OVK, ali oni su palili kuće. To su bile srpske snage i srpska policija. Oni su to činili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas vodite računa šta vas pitam i odgovarajte na moje pitanje. Da li je bilo napada na selo pre kraja 1998. godine? Da li je bilo napada na selo, na primer u leto 1998. godine?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Bio je napad, ali nisam siguran za datum.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je bio neki napad u leto 1998. godine?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to znači treći napad? Ova ste dva rekli od kraja 1998. pa do 15. januara. Je li to treći napad, odnosno desio se pre ta dva napada?

SUDIJA MEJ: Svedok je možda zbunjen ovim pitanjem. Gospodine Avdiju, recite nam ako možete koliko je bilo ukupno napada, srpskih napada u 1998. i 1999. godini?

SVEDOK AVDIJU: 1998. godine su napali dva puta. I 15. januara oni su ušli u selo. Prvo su okružili selo noću, a ujutru u 7.00 h 15. januara sa obe strane sela u blizini džamije...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, bila su dva napada 1998. godine?

SUDIJA MEJ: To je on rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada je bio prvi napad 1998. godine?

SVEDOK AVDIJU – PITANJE: Ne znam tačno datume.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo proleće, leto, jesen ili zima?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: U drugoj polovini leta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se desilo prilikom tog prvog napada za koji kažete da je bio u drugoj polovini leta?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Srpske snage, policija, napali su selo, ali nisu ušli u selo. Drugi put jesu ušli u selo sa obe strane i popalili su kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam za prvi napad, znači taj što je bio u leto. Nisu ušli u selo?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne, nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li neko povređen tada u selu, je li nešto porušeno u selu, je li nešto zapaljeno u selu tada?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Jeste, bilo je požara u selu. Ali niko nije bio ni ubijen ni ranjen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako je bilo požara ako nisu ušli u selo?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne znam datum, ali taj prvi put, taj drugi put oni su ušli u selo i palili. Prvi i drugi put jesu napadali i granatirali su sa udaljenosti, a onda su ušli, palili i probudili su nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste naveli da prilikom ovih, kako vi kažete, ofanziva u selu nije bilo pripadnika OVK nego samo civila. Je li to tako?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Bili su samo civili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa kako onda nisu uspjeli da uđu, kako vi kažete, srpske snage u selo? Rekli ste te su ofanzive bile neuspješne. Ko je tada iz sela pružao otpor vojsci?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Oni su nas provocirali. Srpska policija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li to znači da oni nisu hteli da uđu u selo?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Provocirali su nas, pucali su na nas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pucali iz daljine znači, a nisu ulazili u selo?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo žrtava nekih tada, da li vam je poznato?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U selu nije bilo. A da li vam je poznato da li je bilo žrtava na strani vojske i policije? Da li je poginuo neki vojnik ili policajac?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su stanovnici vašeg sela, znači vi, stanovnici, da li ste imali neki unapred pripremljen plan za slučaj napada na selo?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne znam. Nije bilo plana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li možete da objasnite kako je moguće da prilikom tih napada i kažete granatiranja sela od strane vojske i policije nije bilo nikakvih žrtava?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li imate neko, kako bih rekao, saznanje ili zamisao o tome zašto je vojska želela da uđe i osvoji to vaše nebranjeno selo u kome nije bilo nikakvog prisustva OVK?

SUDIJA MEJ: To nije na ovom svedoku da odgovori. On ne može reći zašto je vojska nešto uradila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A znate li gde se nalazi mesto Rance?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je ono udaljeno od Račka?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Pet kilometara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste bili tamo u toku kraja 1998, 1999. godine?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Nisam bio u Rancu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste znali u Račku da se tamo nalazi štab OVK?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne znam za štab, da je tamo neki štab. Bio je štab OVK i oni su nadgledali teren.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A krajem 1998. godine koliko je članova OVK bilo u samom Račku?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Nisam čuo, nije bilo dozvoljeno da se ide u štab. Ja sam išao...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate kako se zvao komandant OVK u Račku?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su oni bili sve vreme u selu ili su se vratili, išli sa drugim pripadnicima OVK u Rance i u druga mesta?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Oni su tamo ostali neko kratko vreme, a štab je bio u Rancu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa za vreme boravka u Račku, bez obzira koje vreme su bili, da li su pripadnici OVK imali svoje prostorije u kojima su se hranili, spavali, lečili i tako dalje?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ja nisam bio u štabu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste li bili u bolnici?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne, nisam bio u bolnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to znači da ste se sa pripadnicima OVK mogli sresti samo na ulici?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ja ih nisam video. Oni su nadgledali teren i ja ne znam ko su oni bili, ne znam njihova imena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, ali vi ste naveli da su od tih 30 pripadnika OVK deset bili vaše komšije ili rođaci. Vi znate bar imena tih komšija ili rođaka?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: U OVK nije bilo pripadnika moje porodice, a kada je reč o drugim ljudima, ne znam ko je bio u OVK.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali oni ljudi koje pominjete kao vaše komšije i rođaci, da li su vam oni poznati?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: To su bili civili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su stanovnici Račka pomagali ovim pripadnicima OVK od kojih su tih deset koje ste naveli komšije i rođaci prilikom ovih njihovih napada na policiju, vojsku, itd.?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne, oni nisu nikada napali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je neko od stanovnika sela imao oružje osim pripadnika OVK?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Nisu imali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niko u selu nije imao oružje osim pripadnika OVK?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U izjavi ste naveli da je kuća Faika Ljimanija (Faik Limani) odmah do vaše, pa onda kažete da je to negde 50 metara. Koliko je ta prva kuća, je li to prva kuća do vaše, koliko je stvarno udaljena odatle?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Kuća do moje je nekih deset metara iza moje kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ne 50?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li ova kuća Faika Ljimanija 50 metara od vaše kuće ili je to kuća koja je deset metara od vaše kuće?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Između je samo jedan puteljak i sledeća kuća nije ni deset metara daleko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li to ta kuća Faika Ljimanija?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kada je počeo napad na Račak, vi i vaš sin ste se uputili ka toj kući. Zašto ste se uputili ka toj kući?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: Da, tako je. Policija i srpska vojska je tokom noći opkolila selo, a ujutru je došlo do pucnjave sa svih strana, „prage“, tenkovi, oklopna vozila i to nas je probudilo. Ja sam otišao u dvorište, pucnjava je trajala...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moje pitanje je zašto ste otišli u kuću Faika Ljimanija kada kažete da je samo deset metara daleko od vaše. Šta se nalazilo u kući Faika Ljimanija?

SVEDOK AVDIJU – ODGOVOR: To su bila četvorica braće i sestra. Oni su bili u kući i ja sam ih probudio i odveo ih tamo. Otišao sam da ih probudim.

SUDIJA MEJ: Sada je vreme da završimo današnju sednicu. Gospodine Avdiju, molim vas da se vratite ovamo sutra u devet sati ujutru kako biste nastavili da svedočite. Molim vas takođe da imate na umu da ni sa kim ne smete razgovarati o vašem svedočenju dok se ono ne privede kraju. To se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. Dakle, molim vas da se vratite u devet sati ujutru, a sada se sednica prekida.

Kraj rada u 13.45. Nastaviće se 31. maja u 9 sati.